

Svenska kommuner och paradiplomati

En kvalitativ fallstudie av Helsingborgs och Stockholms internationella arbeten

Swedish municipalities and paradiplomacy

A qualitative case study of the international relations of Helsingborg and
Stockholm

Julia Björkengren

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Politics kandidatprogrammet

15 HP

Handledare: Malin Stegmann McCallion

Examinator: Mikael Granberg

2023-08-23

Abstract

This case study of the international relations of two Swedish municipalities aims at a widened understanding of the fairly new phenomena of subnational international presence. The theoretical approach to this is paradiplomacy, which explains why subnational actors are seeking international relations. The majority of paradiplomatic studies have focused mainly on subnational government and the regional level. This study aims at widening the understanding of local government exclusively. Helsingborg and Stockholm were chosen as two successful Swedish municipalities in international relations. The study was conducted through semi-structured interviews with civil servants in positions in the international relations of the municipality. In addition, relevant policy documents of the municipalities complemented the interviews. The result showed that the international relations of the municipalities consisted of mostly cross-border and/or transregional paradiplomacy. Motives for paradiplomacy were related to economic gain through development and investment attraction. The states reactions to the paradiplomatic activities were mostly described as neutral. What seems crucial for successful paradiplomacy is a sort of bureaucratic expertise, such as knowing which international areas the municipality should prioritize, according to what would favor them specifically.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Ämnesval och problemformulering.....	1
1.2 Syfte och forskningsfrågor.....	3
1.3 Forskningsöversikt.....	3
1.4 Disposition.....	5
2. Teoretiska utgångspunkter	6
2.1 Paradiplomati som akademisk diskurs.....	6
2.2 Paradiplomati som förklaringsmodell.....	7
2.3 Globaliseringens förändrade maktrelationer.....	8
2.4 Normaliseringsprocessen av paradiplomati.....	9
2.5 Nyckelfaktorer för paradiplomati.....	10
3. Metod	13
3.1 Forskningsdesign.....	13
3.2 Urval.....	14
3.3 Material.....	15
3.4 Intervjuguide och teman.....	15
3.5 Bearbetning och analys av data.....	16
3.6 Metoddiskussion.....	19
4. Resultat	21
4.1 Stockholm.....	21
4.2 Helsingborg.....	24
5. Analys	29
5.1 Vilka relationer och samarbeten handlar det internationella arbetet främst om?.....	29
5.2 Hur kan politisk styrning och organisation påverka det internationella arbetet?.....	29
5.3 Hur kan en kommun motivera sitt internationella arbete och inom vilka områden har man sett störst framgång?.....	30
5.4 Hur kan reaktionerna från statligt håll se ut kring kommuners internationella arbete?.....	30
6. Sammanfattande diskussion	32
6.1 Hur kan kommuners internationella arbeten förstås?.....	32
6.2 Metodvalets påverkan på resultatet.....	33
6.3 Förslag till vidare forskning.....	33
Referensförteckning	35
Bilaga 1 – Intervjuguide	38
Bilaga 2 – Informationsbrev och samtyckesblankett	40
Bilaga 3 - Kodbok	43

1. Inledning

1.1 Ämnesval och problemformulering

Vi lever i en värld som snurrar allt snabbare. Människor, länder och företag blir alltmer tillgängliga i en värld där fenomen som globalisering gör det enklare att resa vart som helst, nå vem som helst, när som helst. Ett slags utsuddande av gränser, både mellan människor samt inom och mellan länder. Det kan verka svårgripbart vilka effekter sådana världsomspännande fenomen som globalisering för med sig. I dessa sammanhang talar man ofta om en skiftning från en mer hierarkisk administrativ styrmodell till en mer ”multi-level-governance” [MLG] modell, vilket innebär förändrade roller för hur styrning sker, både på internationell, nationell och subnationell nivå. Gränserna mellan de olika styrningsnivåerna flyter ut och policyfrågor som tidigare endast berörde de högre nivåerna berör fler. Det här påverkar även hur vår offentliga administration både kan göra politik och agera politiskt på den internationella arenan. Våra svenska kommuner har då, skulle man kunna argumentera för, nya möjligheter att vara en aktiv part i globaliseringen som sker. Ett tydligt exempel är Sveriges skiftande roll efter EU-medlemskapet 1995. EU har aktivt arbetat för att främja en struktur av MLG med ”outsourcing” av offentliga tjänster och maktomfördelning på nationell och subnationell nivå där man medvetet har velat öka regionernas självständighet. Ett större intresse för subnationella aktörers involvering i fler sammanhang kan också noteras i en stark önskan från EU-tjänstepersoner till ökat samarbete med kommuner och städer, enligt EU-kommissionen (Keller & Svensson, 2022, s. 1).

I Sverige är vi som bekant organiserade stat-region-kommun. De flesta offentliga tjänster som medborgarna kommer i kontakt med kommer från kommunalt håll (Lidström, 2020, s. 4). Kommunen kan sägas ha tre huvudsakliga uppgifter: tillhandahålla infrastruktur och välfärd åt sina medborgare, sköta demokratiuppdraget på lokal nivå samt vara en partner för utveckling (SKR, refererad i Hermelin & Trygg, 2022, s. 303). De tre huvuduppgifterna existerar inte helt oberoende av varandra utan hänger givetvis ihop. Utan ekonomisk utveckling och tillväxt blir det svårt att tillhandahålla en viss välfärds kvalitet, som i sin tur är nödvändig för att upprätthålla en demokratisk legitimitet. Den decentraliserade trenden av utvecklingspolitik de senaste decennierna innebär ökade förväntningar på lokala politiska aktörer att utveckla strategier för tillväxt och utveckling (Hermelin & Trygg, 2022, s. 298). Anser kommunerna att även ett internationellt arbete är nödvändigt för tillväxt och ekonomisk utveckling i dagens globaliserade värld? Lidström (2020) pekar exempelvis på att det är rimligt att subnationella aktörer vill ha ett proaktivt förhållningssätt gentemot EU då cirka 60 procent av en kommuns ärenden och cirka 50 procent av en regions influeras av EU, enligt en mätning av SKR år 2010 [Sveriges Kommuner och Regioner, dåvarande SKL] (SKR, refererad i Lidström, 2020, s. 146).

I en studie om subnationella aktörers Brysselkontor fann Marks et al. (2002) att regioner med stark ställning nationellt också hade tydligast uttalat syfte och satsade mest på att påverka EU på plats i Bryssel. En annan intressant observation gjordes i studien som forskarna inte förväntade sig. Man noterade att även kontor som representerade flera mindre enheter, som både regioner och/eller kommuner hade ett tydligt uttalat syfte och en vilja att agera internationellt. Detta var inte i linje med studiens teoretiska förväntningar. De nordiska Brysselkontoren stack ut och forskarna påtalade behovet av vidare studier av den lokala nivån i de nordiska länderna (Marks et al., 2002). Även Lindh (2018) betonar i sin artikel om kommunal och regional lobbying i EU att studier om hur EU-frågor hanteras på lokal och regional nivå bör fokusera på hemorganisationen i Sverige.

Inomvetenskaplig relevans för en studie om kommuners internationella arbeten kan kopplas till att tidigare forskning som Keller och Svensson (2022), Hermelin och Trygg (2022), Marks et al. (2002), Lindh (2018) och Lidström (2020), som pekar på att det behövs fler studier gällande hur demokrati på lokal nivå kopplar till flernivåsystemet. Problemområdet har fått allt större samhällsrelevans då politiska frågor som förr endast berört högre nivåer numera når ända ner på lokal nivå. Den lokala nivån som ligger närmast och har störst påverkan på medborgarnas dagliga liv. Det är därför av intresse att bena ut hur långt det kommunala självstyret sträcker sig i en värld av förändrade styrformer och nya sfärer av auktoritet. Hur kan en enskild kommun arbeta internationellt utifrån sina egna förutsättningar? Det teoretiska ramverket som kommer att användas för att förklara detta är *paradiplomati* (parallell diplomati), vilket innebär att den internationella arenan har breddats så att stater inte längre är de enda aktörerna i internationella sammanhang (Stegmann McCallion, 2011, s. 35).

Mycket av den tidigare forskningen om subnationella aktörers internationella arbeten har ett stort EU-fokus och framför allt ett fokus på subnationella aktörer generellt, det vill säga både regioner och kommuner i det svenska fallet. Internationellt arbete kan även inrymma mer än EU-samarbetet med dess fokus på påverkansarbete och projektfinansiering (Berg & Lindahl, 2007). En undersökning som i stället har fokus på lokala nivån och som inte begränsas till enbart EU-arbete bör därmed kunna bli ett bidrag till aktuell forskning inom området.

Mitt intresse för de aktuella frågorna uppkom i samband med en praktik på Karlstads kommun. Praktiken innebar arbete med såväl utvecklingsfrågor som internationella beröringsytor. I samband med praktiken knöts kontakter som ledde till att den här uppsatsen har skrivits delvis ur ett beställarperspektiv (för vidare information om beställarperspektiv se kapitel 3.1.1). Karlstads kommun är intresserade av uppsatsens slutsatser gällande kommuners möjlighet att arbeta internationellt.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna uppsats är att undersöka svenska kommuners internationella arbeten. Forskningsfrågan är följande:

Hur kan kommuners internationella arbeten förstås?

Forskningsfrågan kommer att besvaras med ett antal underfrågor:

- Vilka relationer och samarbeten handlar det internationella arbetet främst om?
- Hur kan politisk styrning och organisation påverka det internationella arbetet?
- Hur kan en kommun motivera sitt internationella arbete och inom vilka områden har man sett störst framgång?
- Hur kan reaktionerna från statligt håll se ut kring kommuners internationella arbete?

1.3 Forskningsöversikt

Ett flertal studier visar på ett ökat intresse för svenska subnationella aktörer att engagera sig internationellt. EU-medlemskapet var ett paradigmskifte i sammanhanget. Redan innan 1995 var kommuner och regioner involverade i internationella sammanhang, men sådana aktiviteter ökade markant efter att Sverige uttryckte ambitioner om att gå med i EU i början av 1990-talet. De subnationella aktörernas agerande blev då mer inriktat mot att försöka påverka EU:s beslutsfattande underifrån enlighet med subnationella intressen (Lidström, 2020, s. 143). De subnationella aktörerna har haft en frihet att agera internationellt utan att det krävts något uttalat godkännande från statligt håll. Lidström (2020, s. 150) argumenterar för att de subnationella aktörerna har kunnat påverka EU:s inflytande på Sverige på flera nivåer såväl lokalt som nationellt. Innan EU-medlemskapet bestod de internationella aktiviteter från dessa svenska aktörer främst av vänortssamarbeten med andra lokala/regionala myndigheter, något som inte alls har samma betydelse idag (Lidström, 2020, s. 142). Arbetssättet och omfattningen av internationellt arbete verkar alltså ha förändrats och det på relativt kort tid.

Hermelin och Trygg (2022, s. 300) lyfter i sin studie fram att olika regioner, kommuner och städer har olika institutionella förutsättningar – planering, lobbying och absorbering av EU-medel – att bedriva så kallad ”bottoms-up”-verksamhet. De varierande förutsättningarna tar sig i uttryck att sådan verksamhet inte blir särskilt effektiv i så kallade ”eftersatta områden”. I sin studie visar de upp en något komplicerad relation mellan kommunen och regionen till följd av de senaste decenniernas decentraliserade utvecklingspolitik. ”Decentralisation can be interpreted as a bottom-up discourse enabled by top-down actors in the way that advocates ’a developmentalist approach aiming at maximizing the development potential of all regions’” (Barca, refererad i Hermelin & Trygg, 2022, s. 298). Den komplicerade

relationen beror troligtvis, enligt studien, till viss del på att regionerna nyligen fått sig tilldelat uppdraget att vara drivande i utvecklingsfrågor. Detta kan sägas ha inneburit ett nationellt maktskifte i dessa frågor. Gällande den lokala nivåns förhållande till EU så visar studien att landsbygdsområden är mer positiva till EU, förklarar av att EU-arbetet på lokal nivå främst har handlat om att äska medel till mindre utvecklade regioner (Hermelin & Trygg, 2022, s. 306). Trender pekar på att kommuner alltmer ser utvecklingspolitik som en strategiskt viktig fråga för den egna organisationen. Detta visar sig genom att man knyter sina anställda ansvariga för koordinering av utvecklingsfrågor närmare den högsta politiska styrningsnivån i organisationen (Hermelin & Trygg, 2022, s. 308). Studiens resultat visar att strategier för utvecklingspolitik designas genom både vertikala och horisontella relationer, samt att kapaciteten för att driva en framgångsrik utvecklingspolitik varierar mellan olika geografiska strukturer – svagare regioner fortsätter att vara svaga (Hermelin & Trygg, 2022, s. 309).

Liknande poängar gör Berg och Lindahl (2007) i sin rapport om svenska kommuners och regioners försök att påverka EU:s policyprocess. Berg och Lindahl rapporterar också om en ökning av svenska kommuner och regioners aktivitet gentemot EU. Fokus har dessutom skiftat från projektfinansiering till en bredare och mer strategisk inriktning på arbetet utifrån egna lokala och regionala behov. Även Berg och Lindahl uppmärksammar tecken på ett så kallat centrum-periferimönster där de mest självständiga och största lokala och regionala aktörerna drar ifrån periferiaktörerna. De varierande graderna av aktivitet förklaras i rapporten delvis av resurser, både de resurser som står att vinna på ökad aktivitet samt den interna tillgången av kompetens och resurser. Ytterligare en förklaringsfaktor enligt Berg och Lindahl är den institutionella utformningen, särskilt hur det regionala utvecklingsarbetet är organiserat. Enligt rapporten, som visserligen har några år på nacken, så är den mest lönsamma strategin för mindre kommuner som vill arbeta internationellt att samarbeta på det regionala planet. Detta för att förhoppningsvis kunna öka de interna resurserna och därigenom hoppas kunna ”åka snålskjuts” på ett större EU-engagemang i det regionala sammanhanget (Berg & Lindahl, 2007, s. 6–7). I förenklade ordalag så anser Berg & Lindahl att det åtminstone i början av 2000-talet inte var särskilt fruktbart för en mindre kommun att bedriva ett eget självständigt internationellt arbete. År 2019 blev alla landsting till regioner och fick därmed ett utökat ansvar för regional utveckling.

Berg och Lindahl uppmärksammar även att de svenska kommunerna ur ett Europaperspektiv är unika på så vis att de är ovanligt stora samt har betydande befogenheter och resurser. En svensk kommun har ett betydande självstyre, egen beskattningsrätt och har huvudansvar för stora delar av genomförandet av den offentliga politiken (Berg & Lindahl, 2007, s. 22). Trots att svenska kommunerna är stora i ett europeiskt perspektiv så framhåller Berg och Lindahl (2007, s. 30) att kommunerna är för små för att på egen hand framgångsrikt kunna påverka EU och dess olika institutioner. Rapporten sammanfattas med att resurser och institutionell utformning samspelar till att skapa en asymmetri i de svenska subnationella aktörernas möjligheter till att påverka internationellt. De höjer samtidigt ett varningens finger för denna

asymmetri och centrum-periferi-mönster ur ett makt- och demokratiperspektiv (Berg & Lindahl, 2007, s. 69).

1.4 Disposition

Uppsatsen är disponerad enligt följande: Inledning följs av en genomgång av det teoretiska ramverket. Därefter kommer ett längre avsnitt med forskningsdesign, urval, beskrivning av material och datainsamling, hur data har analyserats samt en metoddiskussion. I nästföljande del beskrivs uppsatsens resultat där de båda kommunernas internationella arbeten presenteras utifrån den tematiska analysen som tillämpats på materialet. Sedan följer analysen där resultatet diskuteras utifrån underfrågorna. Här görs även en jämförelse mellan kommunerna. Slutligen återfinns en sammanfattande diskussion där den övergripande forskningsfrågan besvaras utifrån resultatet och vad studien har bidragit till, samt en framåtblick för fortsatt forskning på området. Sist finns referensförteckning och medföljande bilagor.

2. Teoretiska utgångspunkter

Paradiplomati är den akademiska diskurs och det teoretiska ramverk som kommer att användas för att förklara kommuners internationella arbete. Litteraturen inom området har främst fokuserat på regioner som den primära subnationella aktören. Detta kan ses i exempelvis Duschaceks geopolitiska förklaringsmodell– *transregional* paradiplomati (Duschacek, refererad i Stegmann McCallion, 2011, s. 38). Av denna anledning förekommer hänvisningar till referenser där forskarna talar om regioner eller subnationella aktörer, som i den här uppsatsen används för att förklara även den lokala aktören kommunen. I det här kapitlet tas de aspekter av paradiplomati upp som är relevanta för uppsatsens problemformulering och syfte. Det teoretiska ramverket används kontinuerligt både i förberedelsen inför intervjuerna och som ett hjälpmedel för tolkning av resultaten i relation till frågeställningarna.

2.1 Paradiplomati som akademisk diskurs

Det analytiska konceptet paradiplomati växte fram i en historisk kontext av institutionell kris bland federala stater, den ökade globaliseringen av ekonomin samt ökat ömsesidigt beroende i internationella relationer. I den kontexten uppkom begreppet paradiplomati för att förklara ett nytt politiskt fenomen på 1970- och 1980-talen: den ökade internationella aktiviteten hos "Non Central Government" [NCG] (Aguirre, 1999, s. 187). Aguirre analyserar den diskurs som konstruerade paradiplomati. Han menar att det är viktigt att förstå innebörden och uppkomsten av begrepp och diskurser. Genom skapandet av dessa diskurser så tillskrivs saker makt genom en komplex politisk process av namngivning (Aguirre, 1999, s. 185). Med andra ord, vilka begrepp vi använder och varför vi använder just dem spelar roll. Därför görs här en genomgång av hur paradiplomati växt fram som akademisk diskurs och varför det här begreppet har valts i denna uppsats trots att det fått utstå viss kritik från en del av forskningsvärlden. Duschacek ses generellt som en av teorins grundare, som sedan vidareutvecklats av andra. I teorins begynnelse (och även senare) pågick mycket diskussion om själva begreppet och dess relation till "riktig" eller traditionell diplomati.

If by diplomatic negotiation we mean process by which governments relate their conflicting interests to the common ones there is, conceptually, no real difference between the goals of paradiplomacy and traditional diplomacy: the aim is to negotiate and implement an agreement based on conditional mutuality. (Duschacek, refererad i Aguirre, 1999, s. 190)

Paradiplomati fick alltid stå i relation till och i skuggan av "riktig" diplomat, det vill säga diplomati mellan stater. Det fördes även resonemang om vad som var "bra" och "dålig" paradiplomati, där dålig paradiplomati ofta innebar någon slags utbrytarambition från den subnationella aktören i fråga (Aguirre, 1999, s. 193). Separatistiska ambitioner är dock mycket ovanliga och den delen av paradiplomatilitteraturen tas inte upp i den här uppsatsen.

Aguirres slutsatser handlar om att det som verkligen är relevant i paradiplomatin är ”the governmentality” av NCG som nya aktörer på den internationella arenan. Detta är dessa aktörsegenskaper som är av intresse för den här studien. Majoriteten av paradiplomatistudierna har utförts i federala stater och inte decentraliserade enhetsstater som exempelvis Sverige. Det har även enligt Aguirre existerat ett för stort fokus på staten där det i stället borde fokuserats mer på NCG. Han anser att det behövs ett nytt synsätt på NCG – inte som fragmenterade delar av staten, utan som lokala representanter med ett stort ansvar över offentlig verksamhet som hanterar alltmer internationellt betingade policyområden (Aguirre, 1999). I stället föreslås begreppet ”postdiplomati”, då processen har förflyttat sig *bortom* nationalstaten (Aguirre, 1999, s. 205). Ett behov av att byta begrepp antyder att ”para” som kommer från ordet ”parallell” innebär en slags abnorm diplomati vid sidan av staten (se 2.4 för normaliseringsprocessen av paradiplomati). I den här uppsatsen kommer ändå paradiplomati att användas då det är ett mer vida känt begrepp, men enbart med innebörden att det handlar om subnationella aktörers internationella arbeten.

2.2 Paradiplomati som förklaringsmodell

Paradiplomati som begrepp är alltså fastslaget, men hur fungerar det som förklaringsmodell för subnationellt internationellt arbete? Paradiplomati kan ta sig uttryck på tre geopolitiska plan (Duschacek, refererad i Stegmann McCallion, 2011, s. 38):

1. Gränsöverskridande paradiplomati: relationer mellan närliggande gränsande regioner i olika länder.
2. Transregional paradiplomati: relationer mellan regioner i olika länder som inte är närliggande det vill säga inte gränsar till varandra.
3. Global paradiplomati: relationer mellan regioner och andra icke-statliga aktörer, stater och/eller internationella aktörer. Det kan alltså handla om organisationer, företag, stater, helt enkelt andra globala aktörer som inte är på samma nivå (lokal nivå i denna studie) som den egna organisationen.

De olika geopolitiska planen beskriver vilken form av internationella relationer som paradiplomati kan ta. Vad som vidare är relevant är varför subnationella aktörer engagerar sig internationellt. Keating (1999) talar om att det finns tre övergripande motiv som får regionerna att agera på den internationella arenan:

1. Ekonomiska motiv: att man söker investeringar, platsattraktivitet (turism), inåtriktade investeringar för att öka arbetsmöjligheterna och tillväxt.

2. Kulturella motiv: regioner med särskilt språk och/eller kultur kan söka stöd och resurser för sin kultur på den internationella arenan.
3. Politiska motiv: det finns många olika politiska orsaker som kan vara föränderliga på kort tid, vilket gör det något svårt att studera (Keating, 1999, s. 5).

Av de tre sorters motiven så är kulturella motiv kanske det som skiljer regionala och lokala aktörer mest åt. Detta då en kommun ytterst sällan har en egen kultur som man vill förvalta och sprida med hjälp av andra internationella aktörer. Uppsatsens huvudfokus kommer att ligga på ekonomiska motiv då dessa har identifierats i tidigare forskning som en viktig aspekt av internationellt arbete med plats- och investeringsattraktion för ekonomisk vinning (Berg & Lindahl, 2007; Hermelin & Trygg, 2022).

”Regions will only be important to the extent that they have institutions and leadership capable of arriving at a definition of the regional interest, articulating this and devising policies to pursue it.” (Keating, 1999, s. 14). Det är inte helt enkelt att finna ett regionalt eller för den delen kommunalt intresse att agera utifrån, men verkar nödvändigt för att ha ett framgångsrikt internationellt arbete enligt Keating. Han resonerar kring hur den kapaciteten ofta varierar. Detta kan kopplas till frågan om vem som beslutar om det kommunala intresset, vilka fokusområden kommunen ska satsa på internationellt samt vad dessa beslut grundar sig på.

2.3 Globaliseringens förändrade maktrelationer

”In essence, globalism and regionalism are part of the same process of economic transformation.” Florida, refererad i MacLeod, 2001, s. 804). Regioner har en nyckelroll i den ekonomiska förändring som kommer med globaliseringen. En diskussion som alltid uppstår kring subnationella aktörers förändrade roll är hur detta står i relation till den statliga nivån. Vissa forskare har hävdad att globaliseringen är ”the end of geography”, men territorier spelar fortfarande roll enligt MacLeod. Statens roll i det flernivåsystem som är dagens organiseringsstruktur har också genomgått förändringar. Från den traditionella efterkrigstidens välfärdsgarant och socioekonomisk omfördelare, till en roll mer liknande ekonomins efterfrågesida för att öka landets ekonomiska konkurrenskraft (MacLeod, 2001, s. 814). MacLeod ställer en slags filosofisk fråga i slutet av sin artikel. “Which cities and regions are likely to win? Who ‘wins’ within these regions, and at what cost socially, politically and environmentally [...]” (MacLeod, 2001, s. 819). Vad han menar är, om nu även subnationella aktörer är en viktig del av ett lands ekonomiska konkurrenskraft och behöver söka sig internationella samarbeten på grund av en globaliserad värld, vilka subnationella aktörer kommer då att lyckas? En underliggande fråga är också huruvida en sådan konkurrens är positiv, med tanke på eventuella sociala, politiska och miljömässiga kostnader.

Statens roll i att möjliggöra för subnationella aktörers internationella engagemang handlar inte längre om behård kontroll och styrning på grund av de förändrade maktrelationerna. Brenner (refererad i MacLeod, 2001, s. 815) förklarar förändringen så här: "Cities, regions and states 'operate not as mutually exclusive or competing geographical configurations for capitalist development, but rather as densely superimposed, interdependent forms of territorial organization'". De olika nivåerna är alltså beroende av varandra snarare än varandras konkurrenter. Som Crikemans (2010, s. 1) uttrycker det så finns det en konflikt inom den paradiplomatiska diskursen som på något vis antyder att det i själva aktiviteten paradiplomati finns en inneboende maktkonflikt mellan nationell och subnationell nivå. Givetvis så är den subnationella nivån beroende av statens godkännande, eller kanske snarare avsaknad av disciplinering i hur långt de får gå i sina paradiplomatiska aktiviteter. I Sverige verkar staten ändå välkomna regionalt agerande på den internationella arenan och ser det som ett tillvägagångsätt för att öka Sveriges inflytande exempelvis i EU (Stegmann McCallion, 2011, s. 37).

Statens och det subnationellas roll är i högsta grad en relevant maktrelation som kommer att tas med som en aspekt under analysen av uppsatsens material. Det är intressant att se statens roll i förhållande till specifikt kommuner och inte enbart regioner när det gäller internationellt arbete. I ett politiskt system så ges mandatet för hur subnationella aktörer kan agera av den nationella nivån. När subnationella aktörer tänjer på detta mandat så utmanas den nationella makten och det är så man kan förstå maktrelationer mellan olika nivåer.

2.4 Normaliseringsprocessen av paradiplomati

De förändrade maktrelationerna spelar också en roll i normaliseringsprocessen av paradiplomati. Till skillnad från för några decennier sedan så är det inte längre ovanligt att subnationella aktörer agerar internationellt. Normaliseringen av paradiplomati är en politiskt relevant process som gör att den institutionella diplomatiska strukturen kan agera i komplexa och föränderliga miljöer (Cornago, 2010, s. 14). Normaliseringen har främst drivits av två motsatta krafter. Den första kan sägas vara den egna mobiliseringen av subnationella aktörer som i allt större utsträckning agerar även internationellt inom för dem relevanta policyområden. Den andra är staters agerande för att kontrollera och begränsa de subnationella aktörernas aktivitet genom diverse lagstiftning och politiska instrument. Dessa två krafter samspelar hela tiden i en ömsesidig regleringsprocess (Cornago, 2010, s. 15).

En faktor för paradiplomatins framgång är de större strukturella förhållandena inom vilka de subnationella aktörerna verkar och ingår. Paradiplomati har exempelvis haft relativt gynnsamma förhållande i EU (Cornago, 2010, s. 21). Den europeiska integrationsprocessen har varit en stor bidragande faktor till att stärka interregionala samarbeten och deras status. Processen kan sägas ha haft två motiv: att samla samarbetsinitiativen och kanalisera dem via integrationsprocessen och olika

europiska program, samt att etablera regionala fredsbyggande åtgärder. Det senare motivet minskade givetvis i betydelse när en mer varaktig fred och ömsesidigt beroende bredde ut sig i EU (Cornago, 1999, s. 46).

2.5 Nyckelfaktorer för paradiplomati

Hocking gör poäng av att processen av NCGs internationalisering i statsvetenskaplig litteratur ofta isoleras från en större kontext, särskilt när man försöker passa in dem i traditionella värden av statliga och icke-statliga aktörer. I stället menar Hocking (1999, s. 17) att studier bör försöka förstå NCGs utmärkande karaktärsdrag, deras "actoriness". Hockings frångår de traditionella värdena av internationell aktivitet som främst är kopplat till staten, såsom suveränitet, territorium, population och erkännande. De alternativa nyckelfaktorerna för internationella relationer som han presenterar kan alltså inkludera paradiplomati. Dessa är mål och motiv, omfattning och inriktning, strukturer och resurser, nivå av deltagande samt strategier (Hockings, 1999, s. 21).

2.5.1 Mål och motiv

"NCGs [non-central governments] aims in developing an international presence is the product of complex domestic and externally-generated forces." (Hocking, 1999, s. 22). Främjande av handel och investeringsattraktion är troligtvis de främsta motivationsfaktorerna för subnationella aktörer att engagera sig internationellt. De alltmer flytande gränserna för policyområden där många stora frågor spiller över på lokal nivå är ytterligare en motivator. Som tidigare nämnt av till exempel Cornago så påverkar även karaktären av den närliggande internationella miljön de subnationella aktörernas internationella arbete. En betydelsefull faktor i EU-länderna har varit tillgången till de europeiska strukturfonderna (Hocking, 1999).

2.5.2 Omfattning och inriktning

Omfattning och inriktning av subnationella aktörers internationella arbete påverkas givetvis av många faktorer: geografi, byråkratiska resurser, positionering i olika policyområden samt maktförhållandena i den nationella strukturen. I normaliseringsprocessen av paradiplomati som nämnts tidigare så kan man idag se en kontinuitet i omfattningen av subnationella aktörers involvering – det ses inte längre som något tillfälligt eller exceptionellt (Hocking, 1999, s. 25–26).

2.5.3 Resurser och strukturer

Resurser och strukturer är ytterligare nyckelfaktorer för paradiplomati. Resurser handlar inte enbart om monetära resurser, utan även om byråkratisk expertis inom policyområden som den subnationella aktörer i fråga har. Hocking argumenterar dock för att den största konkurrensfördelen som subnationella aktörer har gentemot nationell nivå är deras "status ambiguity", "tvetydighet vad gäller status". Detta innebär en slags frihet att agera internationellt genom att de inte är bundna till de internationella lagar som gäller suveräna stater. Det går att argumentera för att de till och med har en högre demokratisk legitimitet som direkta representanter för lokala intressen som gör att de kan ta tydliga positioner i frågor, där stater måste balansera sina uttalande med hänsyn till större internationella politiska överväganden (Hocking, 1999, s. 28).

2.5.4 Nivå av deltagande

Nivån av internationellt deltagande är utöver de tidigare nyckelfaktorerna beroende av vilka nätverk de subnationella aktörerna kan agera genom. Deras "status ambiguity" påverkar också vilka nätverk de får tillgång till. Denna hybridstatus gör att aktörerna kan agera inom olika nätverk antingen simultant eller sekventiellt. Vilka nätverk och forum de har tillgång till påverkas av den nationella och internationella strukturen, men även NCGs förmåga att utveckla relationer med andra kategorier av aktörer blir avgörande för deras framgång internationellt (Hocking, 1999, s. 29).

2.5.5 Strategier

Subnationella aktörer kan i sitt internationella arbete använda sig av en medlande strategi. Denna strategi innebär att man använder sig av de nationella kanalerna för påverkan genom lagstiftningsprocesser. En mer primär strategi är direkt internationellt agerande på relevanta internationella arenor. En anledning till detta kan vara att dessa aktörer inte känner att deras intressen reflekteras tillräckligt i nationell lagstiftning, vilket leder dem till att etablera kontakt med andra med liknande intressen internationellt för att därigenom lobba för sin sak (Groen, refererad i Hocking, 1999, s. 30). "Ironically, NCGS on the periphery of national political systems may have the greatest motivation to seek a direct presence in the international system while lacking the resources to achieve it." (Hocking, 1990, s. 31). Hocking visar också på att en av de viktigaste strategiska frågorna i paradiplomatiska sammanhang är ett ökat behov av effektiva processer och strukturer för kommunikation mellan nationell och subnationell nivå i policyfrågor som är gränsöverskridande. Det behövs alltså en institutionell anpassning till den nedbrytning av gränser mellan policyfrågor som pågår (Hocking, 1999, s. 32).

Dessa nyckelfaktorer för paradiplomati appliceras i studiens resultat- och analysdelar och bidrar till förståelsen för kommuners internationella arbeten. Det teoretiska ramverket är genomgående i studiens utformande då det ligger till grund för frågorna i intervjuguiden och är inkluderat i analysen på så vis att det visar hur kommuners internationella arbeten kan förstås utifrån paradiplomatis glasögon. Teorin används också delvis vid namngivning av koder och teman i den tematiska analysen.

3. Metod

I följande avsnitt kommer den övergripande forskningsdesignen och metoden att presenteras i detalj för att säkerställa en god forskningsetik och trovärdighet.

3.1 Forskningsdesign

Studien är av kvalitativ karaktär, då datainsamlingen utgjordes av kvalitativa samtalsintervjuer. Detta tillvägagångssätt är särskilt passande inom forskningsfält där det finns många obesvarade frågor (Hjerm et al., 2014, s. 149). Då paradiplomatilitteraturen och tidigare forskning om subnationella aktörers internationella arbeten främst har fokuserat på regional nivå kan man hävda att kommuners internationella arbeten är ett relativt nytt och outforskat fenomen. Problemställningen kan sägas vara explorativ i det avseende att syftet handlar om att fördjupa förståelsen för något vi inte vet så mycket om. För sådana problemställningar lämpar det sig att välja en metod med möjlighet att få fram många nyanser, vilket innebär att man främst koncentrerar sig på få enheter – en så kallad små N-studie. Då är en kvalitativ insamlingsmetod att föredra (Jacobsen, 2017, s. 46). Analysmetoden för den insamlade datan utgjordes av tematisk analys (se avsnitt 3.5).

Att ha en särskild internationell strategi för en kommun är inte längre det centrala måttet för graden av internationell aktivitet, enligt Berg och Lindahl (2007), utan det viktigaste är vad som görs och varför. En inledande tanke i denna uppsats var att i första hand göra en policyanalys av kommuners internationella strategidokument, men det uppdagades relativt tidigt att vad som står skrivet och vad som faktiskt görs kan skilja sig en del åt, vilket Berg och Lindahl också påpekar. Strategidokumentet är dock en del av materialet för fallstudien och ingår därför i resultatkapitlet. Detta som ett komplement till intervjuerna och som en introduktion till kommunernas internationella arbete. Dokumentet ingick även som förberedelse för intervjuerna. Under analysarbetet så har strategidokumentet använts för att kontrollera specifika påståenden från intervjupersonerna samt valt ut delar som presenteras för att besvara forskningsfrågorna. Det var värdefullt att kunna bekräfta informationen i intervjuerna gentemot vad som står i strategidokumentet och vice versa. Att använda flera olika källor för information ger fler perspektiv och gör att bilden av fenomenet närmar sig verklighetsbeskrivning (Jacobsen, 2017, s. 115).

Intervjuerna som genomfördes var av semistrukturerad karaktär. Denna intervjumetod valdes då den erbjuder både flexibilitet och struktur. Strukturen skapas genom att man ställer samma tematiska frågor till alla intervjupersoner, vilket ökar validiteten samt underlättar för analysen. Flexibiliteten uppnås genom att det inte finns några fasta svarsalternativ, vilket är avgörande när studien görs på ett någorlunda outforskat område där man inte vet exakt vilka svarsalternativen kommer vara (Hjerm et al., 2014, s. 150). Detta gör det möjligt att följa upp med följdfrågor när intervjupersonen tar upp intressanta

ämnen. Inför dessa möten förbereddes en intervjuguide med teman motiverade utifrån det teoretiska ramverket (mer om detta i 3.4). Intervjuguiden finns att tillgå i bilaga 1.

3.1.1 Beställarperspektiv

Ämnesvalet är gjort delvis utifrån ett beställarperspektiv. Detta innebär att jag som forskare har fått vara uppmärksam på eventuella ingrepp från den politiska makten och har varit tvungen att göra etiska avvägningar kring studiens genomförande (Lundquist, 1998). Tjänstepersoner på Karlstads kommun är intresserade av att läsa studiens slutsatser, men har inte haft någon möjlighet att påverka dess metod, resultat, analys och slutsatser. Det är jag som forskare som utformat och utfört studien utifrån den teori och det material som samlats in utifrån studiens problemformulering och syfte. På detta sätt garanteras resultatet vara oberoende av vad en uppdragsgivare skulle tycka vore önskvärt (Jacobsen, 2017, s. 39).

3.2 Urval

Urvalet av kommuner gjordes strategiskt för att få fram så mycket information som möjligt om fenomenet. En intensiv studie av ett fåtal enheter är att föredra för att korrekt kunna analysera den stora mängd ostrukturerad information som fås av intervjuer (Jacobsen, 2017, s. 89). Urvalet kan klassificeras som informationsbaserat och ett slags extremurval. Detta innebär att valet görs baserat på ett förväntat informationsrikt fall som ligger i en ytterkant (Flyvberg, 2006, s. 230), det vill säga anses framgångsrika inom internationellt arbete. I den här studien har Stockholm och Helsingborg identifierats som två svenska kommuner med framstående internationella arbeten. Helsingborg har om en del Öresundsregionen det internationella arbetet naturligt (Helsingborg, 2012). Kommunen engagerar sig aktivt internationellt och var exempelvis en av fyra finalister till Europakommissionens tävling om ”European Green Capital 2021” (Helsingborg, u.å.). Valet av kommunen Stockholm motiveras med att det är vår huvudstad med överlägset mest resurser tillhanda. Stockholm profilerar sig som ett starkt varumärke globalt enligt stadens internationella strategi. Staden har ett stort antal företag och en internationell profil med många förbindelser samt ett strategiskt läge i Östersjöområdet (Stockholms stad, 2021).

Intervjupersonerna valdes ut baserat på deras kunskap inom det aktuella området. Intervjun kan därmed klassas som en informantintervju (Hjerm et al., 2014, s. 152). Informanterna intervjuades i sin yrkesroll med direktkoppling till kommunens internationella arbete och representerade den kommun som de arbetar på. Samtliga deltog frivilligt i studien med ett informerat samtycke. Detta innebär att de bedömdes ha kompetens att själva kunna besluta om deltagande i undersökningen. För att garantera en etiskt korrekt undersökning hade deltagarna inför intervjuerna fått tillgång till information om studiens

syfte och hur resultatet var tänkt att användas (Jacobsen, 2017, s. 35). Alla insamlade personuppgifter behandlades enligt gällande lagstiftning och Karlstads universitets riktlinjer (se bilaga 2 för informationsbrev).

3.3 Material

Intervjuerna genomfördes via Zoom med videosamtal samt inspelning av ljud och bild. Användandet av videosamtal var fördelaktigt på så sätt att det blev lättare att få tillgång till intervjupersonerna som geografiskt inte befinner sig i närheten. Det finns andra fördelar med videosamtal så som något mindre intervjuareffekt samt att samtalet generellt håller bra flyt och koncentration när deltagarna kan både se och höra varandra. En nackdel är att det kan vara lite svårare än vid fysiska möten att etablera en tillit och för intervjuaren att behålla kontroll över intervjusituation, men dessa svagheter minskar om det finns en bildöverföring som i detta fall (Jacobsen, 2017, s. 100). Det märktes i intervjun att videosamtal ökar tilliten, då det gav möjligt att hålla ögonkontakt, nicka och uppmuntra till fortsatt berättande. Under intervjun intogs en lyssnade men aktiv position genom att visa att jag som intervjuare förstod vad den intervjuade sa, förde anteckningar samt ställde uppföljande och klargörande frågor. Direkt efter intervjun gjordes ett antal reflektioner över hur intervjusituation upplevdes för att senare kunna bedöma om intervjusituationen påverkat materialet. Intervjuerna spelades in i sin helhet och transkriberades ordagrant, i syfte att underlätta analysen. Detta är idealet enligt Jacobsen (2017, s. 132).

Det material som har använts i form av policydokument är de som respektive kommun har kopplat till internationellt arbete. För Stockholms stad är det *Internationell strategi* (Stockholms stad, 2021) och *Stockholms stads EU-policy* (Stockholms stad, 2022). Helsingborgs policydokument har namnet *Strategi för internationellt arbete* (Helsingborg, 2012). Strategidokumentet lästes grundligt inför intervjuerna i förberedande syfte. Under analysarbetet av intervjuerna användes strategidokumentet kontinuerligt som tillägg eller underlag för fakta som framkom i intervjuerna. Metoden som tillämpats på strategidokumentet är en dokumentanalys av beskrivande form (se vidare i 3.5).

3.4 Intervjuguide och teman

Intervjuguiden och dess teman utformades med hjälp av det teoretiska ramverket för att besvara forskningsfrågorna. Guidens första del består av ett antal inledande frågor med enklare personuppgifter som beskrivning av yrkesroll och namn. Detta för att skapa en god kontakt och stämning, få intervjupersonen att slappna av och skapa en förtroendefull intervjusituation (Esaiasson et al., 2017, s. 274). Efter den inledande delen så följer de tematiska frågorna, vilket är de viktigaste frågorna som utformats med teorin som grundpelare. De större tematiska frågorna skickades till intervjupersonerna i

förväg för att de skulle ha möjlighet att förbereda sig. Varje tema har sedan ett antal uppföljningsfrågor som knyter an till de tematiska frågorna med syfte att svaren ska bli mer innehållsrika (Esaiasson et al., 2017, s. 274).

Uppstart och aktörer

Det här temat gäller frågor som konkret handlar hur man började arbeta internationellt, arbetar idag och vilka internationella relationer som byggs. Duschacek (refererad i Stegmann McCallion, 2011) har identifierat tre typer av paradiplomatiska aktiviteter på olika geopolitiska plan. Det är därför av intresse att se vilken typ av samarbeten som sker. Relevansen i uppstartsfrågan kan kopplas till tidigare forskning om hur EU varit en stor bidragande faktor till åtminstone europeiska subnationella aktörers ökade internationella engagemang enligt exempelvis Cornago (2010). Enligt senare forskning finns det dock tecken på att inriktning och typ av relationer inom det internationella arbetet har förändrats (Lidström, 2020). Detta gör också uppstartsfrågan till en jämförelsepunkt, huruvida relationernas form har förändrat sig över tid.

Motiv och resurser

Det här temat handlar varför man som kommun vill arbeta internationellt och hur den politiska organiseringen kring detta ser ut. Statens roll ingår i detta tema. Motivationsfaktorer är relevant i mycket av den tidigare forskningen om paradiplomati. Keating (1999) listar tre större motivationsfaktorer och Hocking (1999) benar i detalj ut olika förklaringar till varför subnationella aktörer ägnar sig åt paradiplomati med varierad framgång. Den politiska organiseringen är enligt Keating (1999) en viktig faktor för huruvida de paradiplomatiska aktiviteterna får något genomslag. Både den institutionella uppbyggnaden och den politiska viljan att agera spelar roll. Monetära resurser men även byråkratiska resurser spelar roll för framgångsmöjligheterna för internationellt arbete enligt Hocking (1999). Statens roll och de förändrade maktförhållandena diskuteras utförligt i paradiplomatisk litteratur av MacLeod (2001), Crikemans (2010) och Stegmann McCallion (2011).

3.5 Bearbetning och analys av data

Strategidokumentet användes i ett moment av analysen i form av så kallad dokumentanalys.

Dokumentet studerades i syfte att välja ut och redovisa information som var relevant för studiens forskningsfråga. Ett exempel på ett utdrag kopplat till studiens forskningsfrågor är en beskrivning av

kommunernas motiv till internationellt arbete (se 4.1 och 4.2). Informationen i dokumenten kombinerades sedan med intervjustudien för att ge en mer nyanserad bild av kommuners internationella arbeten. De bidrog också som en avstämning mot intervjuerna, för att ge kompletterande information i de fall där intervjuerna inte gav tillräckligt utförliga svar. Exempelvis gjordes ett utdrag om Stockholms policy att inte bedriva utrikespolitik (se 4.1.5), vilket visar på en aspekt av den maktrelation som påvisats mellan den nationella och de subnationella nivåerna i internationella frågor. Strategidokumentet kan å ena sidan sägas visa den bild av hur kommunens internationella arbete strävar efter att se ut, med mål, principer och inriktningar. Intervjuerna ger å andra sidan en bild av vad som faktiskt görs, i enlighet med Berg och Lindahls (2007) måttstock för internationellt arbete. Dokumentet kunde alltså utöver förberedande inför intervjuerna och en introducerande del bidra med ytterligare ett perspektiv i analysen och kompletterar därmed intervjuerna väl.

Bearbetningen av data från intervjuerna kan sägas börja redan under transkriberingen. Analysen är iterativ, det vill säga att materialet har gått igenom flera gånger för att nå väl underbyggda och stabila resultat (Hjerm et al., 2014, s. 34). Detta för att till slut uppnå en så kallad teoretisk mättnad när inga fler observationer eller mönster upptäcks. Forskaren har en aktiv roll i den kvalitativa analysen generellt och den tematiska analysen specifikt (Braun & Clark, 2006, s. 80). Den tematiska analysen är flexibel då den inte är bunden till något specifikt teoretiskt ramverk som vissa andra analysmetoder (Braun & Clark, 2006, s. 81). Denna flexibilitet gör den till ett passande val av analysmetod av de kvalitativa intervjuerna genom paradigmatins ”glasögon”. Kodningen gjordes delvis mot de specifika forskningsfrågor som uppställts, en så kallad teoretisk tematisk analys (Braun & Clarke, 2006, s. 84). Allt arbete med intervjuguide, forskningsfrågor och analys har skett med abduktiv ansats, ett slags växelspel mellan teori och empiri där man som forskare söker efter sannolika förklaringar och beskrivningar (Jacobsen, 2017, s. 27).

3.5.1 Tematisk analys: steg för steg

Kvalitativa forskningsmetoder generellt och tematisk analys specifikt får ofta utstå kritik för att vara otydlig med hur själva analysen går till (Braun & Clarke, 2006, s. 80). Nedan följer därför en stegvis beskrivning som visar på hur den tematiska analysen på ett metodiskt vis plockar ut det viktigaste ur insamlad data för att besvara forskningsfrågorna. Analysen sker inte i en helt linjär process utan böljar fram och tillbaka mellan de olika stegen.

1. Bekanta sig med datan: Det första steget innebar transkribering följt en aktiv genomläsning för att få en första överblick över intervjuerna.

2. Skapa initiala koder: Organisering av data i meningsfulla grupper, en slags förenkling av data som görs för att finna mönster. Exempelvis så kodades de tre olika typer av paradiplomati enligt Duschaceks kategorier beroende på vilken typ internationella relationer som kommunen beskrev sig ha. Kodboken finns bifogad i bilaga 3.

3. Söka efter teman: Koderna ordnades i ett första utkast under teman för koder som hängde ihop, samt ett tema för ”diverse”-koder. Som exempel så kategoriserades alla koder som kopplade till hur det politiska arbetet var organiserat under temat ”organisationen”. Detta tema blev senare i processen ett undertema till det övergripande temat ”tillvägagångssätt”.

4. Genomgång av teman: Först på kodnivå, för att se om alla koder och teman passar ihop. Efter det gjordes en övervägning om valda teman speglar hela datasetets mening på ett tillfredsställande sätt. I det här steget så uppkom en insikt att vissa teman bör bli underteman och på samma sätt att vissa koder bör förändras till underkoder, där en mer detaljerad kod ofta blev en underkod. Exempelvis blev underkoden ”Städernas nya roll” en del av koden ”Förändrat arbetssätt”, undertemat ”EU” och temat ”Kontext”, då städernas förändrade roll i EU var ett specifikt exempel av den kontext som påverkar kommunens internationella arbete.

5. Definiera och namnge teman: En detaljerad analys för varje tema och vad de berättar, samt hur de hänger ihop med forskningsfrågan. Två teman har identifierats: tillvägagångssätt och kontext. Dessa två teman förgrenas sedan i underteman, koder och underkoder.

Tillvägagångssätt

Tillvägagångssätt handlar om hur man konkret bedriver internationellt arbete i kommunen. Temat har två underteman: motiv och organisationen. Undertemat motiv beskriver vad som motiverar kommunen att arbeta internationellt. Motiv är namngett utifrån och relaterat till både Keatings (1999) och Hockings (1999) motiv för paradiplomati. Undertemat organisationen inkluderar hur det internationella arbetet organiseras och styrs politiskt. Organisationens undertema är kopplat till tidigare forskning där Berg och Lindahls (2007) studie där institutionell utformning pekats ut som en av två viktiga faktorer, samt till Keating (1999) och betydelsen av politisk vilja.

Kontext

Temat inkluderar hela den kontext som kommunen verkar i och hur det påverkar kommunens internationella arbete. Kontext har tre underteman: internationell struktur, EU och nationell struktur. Kontextens betydelse relateras till exempelvis Cornago (2010) som betonar strukturens påverkan på subnationella aktörers internationella arbete. Värt att notera här att EU fick stå som ett eget undertema och inte som en del av undertemat internationell struktur, då det i princip alltid gjordes skillnad i

intervjuerna när man pratade specifikt om internationellt arbete eller specifikt om EU. Det är helt enkelt inte riktigt samma sak att säga att man arbetar internationellt om man bara arbetar gentemot EU.

6. Producera rapporten: Innehållande bevis för resultatet av den tematiska analysen, det vill säga dataextrakt (citater).

3.6 Metoddiskussion

Det går att resonera kring huruvida den valda forskningsdesignen är den mest lämpliga för studiens syfte. Alla metodologier och slutsatser innebär alltid osäkerhet – för ett perfekt resultat hade vi behövt köra världen på repris, en så kallad kontrafaktisk situation (Esaiasson et al., 2017, s. 91). Den valda metoden med semistrukturerade intervjuer med öppna svarsalternativ inbjuder till att man får svar på frågor som man inte förväntat sig eller inte kunnat förutse. Detta skiljer sig från exempelvis en kvantitativ forskningsmetod med en enkät som kräver en stor förförståelse i och med att struktureringen av data sker innan datainsamlingen. Kopplat till uppsatsens problemformulering kan en kvalitativ metod lämpa sig bättre då kategoriseringen och struktureringen sker först i analysstadiet. Detta för att inte gå miste om vilken information som ges och vad som är viktigt, det vill säga en högre grad av öppenhet (Jacobsen, 2017, s. 85). Studiens metod bör också bedömas utifrån validitet och reliabilitet:

Validitet

Begreppet validitet betyder giltighet och kan delas upp i intern giltighet och extern giltighet. Intern giltighet handlar om huruvida vi har fått tag på det vi vill ha. Informanterna i denna studie är så kallade förstahandskällor som refererar till händelser som de själva har varit delaktiga i, vilket ökar tilltron till det insamlade materialet (Jacobsen, 2017, s.148). Även policydokument är primära källor och därmed en tillförlitlig källa till information. Tidpunkten för datainsamlingen spelar också roll. I det här fallet så skedde datainsamlingen efter en tids instudering på ämnet i form av tidigare forskning och det valda teoretiska ramverket. Detta för att ha hunnit skapa en uppfattning om fenomenet vilket ökar den interna giltigheten (Jacobsen, 2017, s. 150). Intervjuerna bedömdes vara tillitsfulla och med god ton, vilket gör att de insamlade upplysningarna går att lita på i hög grad (Jacobsen, 2017, s. 132).

Den externa giltigheten handlar om forskningens överförbarhet, d.v.s. om undersökningen kan generaliseras till andra sammanhang. Kvalitativa metoders styrka ligger i en teoretisk generalisering, vilket innebär en detaljrik beskrivning av fenomen och specifika förutsättningar för en händelse (Jacobsen, 2017, s. 154). Eftersom den här studien utgörs av ett strategiskt extremurval så kan en teoretisk generalisering göras till andra svenska kommuners internationella arbeten då kommuner befinner sig inom samma strukturella förutsättningar. Det går inte att vara säker på att vi fått ett

representativt urval av fall, men utifrån förutsättningarna kan man argumentera för en sannolik eller så kallad moderat generalisering (Jacobsen, 2017, s. 156).

Reliabilitet

Reliabilitet betyder tillförlitlighet, med andra ord i vilken mån vi kan lita på den data vi samlat in. Hur undersökningen är designad påverkar intervjupersonerna och därmed vilken information de lämnar. Ett sådant fenomen är den s.k. intervjuareffekten (Jacobsen, 2017, s. 157). Som tidigare nämnts så är denna effekt svagare vid videosamtal likt i denna studie. Intervjueffekten har efter bedömning av intervjuernas kvalitet inte bedömts påverkas resultatet i så stor utsträckning. Man bör dock notera att intervju nummer två med Helsingborg blev något mer omfattande än intervjun med Stockholm. Om detta berodde på att det var mer avslappnat efter första intervjun eller på intervjupersonens villighet att prata på, eller en kombination, är svårt att bedöma. Båda intervjuerna gav dock en tillförlitlig mängd material så det bedöms inte ha påverkat analysarbetet. Strategidokumentet användes också som en slags kontroll av intervjuernas information.

I vilket sammanhang informationen samlades in – kontexteffekten – påverkar också reliabiliteten. I den här studien så genomfördes intervjun på respektive persons, det vill säga en naturlig miljö som de var vana vid (Jacobsen, 2017, s. 157). Att intervjun var på Zoom uttrycktes också från intervjupersonerna som en bekant plattform. Intervjuerna var inbokade och planerade för att ge möjlighet till genomtänkta svar. Noggrannhet vid nedteckning och analys av data är också viktigt för undersökningens reliabilitet. Här är ljud och bildinspelningar är alltid att föredra (Jacobsen, 2017, s. 158). För analysens noggrannhet så är det viktigt med upprepad kategorisering av enheterna (Jacobsen, 2017, s. 159). Detta har eftersträvat i enlighet med den tematiska analysens stegvisa instruktioner och därmed tagits på stort allvar. En samlad kvalitetsbedömning av uppsatsens metod är en relativt hög validitet och reliabilitet. Den interna giltigheten bedöms dock vara något högre än den externa, vilket är naturligt då en fallstudie inte syftar till stora generaliseringar i första hand.

4. Resultat

I det här avsnittet presenteras resultatet i förhållande till forskningsfrågorna och de tematiska frågorna i intervjuguiden. Vilka koder som skapats för respektive dataextrakt anges i fotnoter. Resultaten för Stockholm och Helsingborg presenteras var för sig, efter en kort sammanfattning av respektive kommuns strategidokument gällande det internationella arbetet.

4.1 Stockholm

Stockholms internationella arbete utgår ifrån Stockholms stads *Internationella strategi*.

Strategidokumentet är kommunkoncernövergripande och ligger till grund för samtliga bolagsstyrelser och nämnders internationella arbete. Det övergripande målet i strategin är sammanbundet med stadens inriktningsmål, vilket innebär att det internationella arbetet på lång sikt ska bidra till bättre livskvalitet och välfärd för stockholmarna. Arbetet ska även främja Stockholms hållbara utveckling samt övriga världens i enlighet med de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030. Det internationella arbetet har inriktning på fyra områden: profilering, omvärldsbevakning, samverkan och påverkan (Stockholms stad, 2021).

Utöver den internationella strategin så har Stockholms stad en EU-policy. Det görs alltså redan här en viss skillnad mellan generellt internationellt arbete och arbete gentemot EU. EU-policyns syfte är att fastslå principer för hela Stockholms stad gällande påverkansarbete på EU-nivå samt hur staden ställer sig i enskilda EU-ärenden. Stadens förhållningssätt gentemot EU vägleds av tre principer:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.
2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.
3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU (Stockholms stad, 2022).

4.1.1 Uppstart

Hur Stockholms stads uppstart med internationellt arbete såg ut beror enligt intervjuperson 1 delvis på hur man definierar internationellt arbete. Arbetet kan sägas ha pågått i över 30 år. "[...] *det kanske verkligen tog fart när vi gick med i EU som land. Att man då kanske fick det här lite mer strategiska*

*internationella arbetet*¹ (Intervjuperson 1). Första steget var enligt intervjupersonen att gå med i europeiska nätverk så som Eurocities. Ett nätverk som Stockholm fortfarande är med i.

Resultatet gällande Stockholms uppstart var i linje med tidigare forskning om att paradiplomatiska aktiviteter ökade markant i och med EU-medlemskapet och då också blev mer strategiskt inriktat (Berg & Lindahl, 2007). Att gå med i EU-nätverk var en motivationsfaktor för uppstarten av internationellt arbete, vilket bekräftar Cornago (2010) och betydelsen av EU:s integrationsprocess. Frågan hur man definierar internationellt arbete kan väl sägas vara lite upp till kommunen själv. Det finns inte heller någon helt tydlig definition i strategidokumentet.

4.1.2 Aktörer

Stockholms stad samarbetar huvudsakligen med andra städer och då främst huvudstäder. Huvudfokus är Norden, Europa och EU.

Jag skulle säga att det varierar kanske inte så mycket att vi rör oss utanför de här ramarna med EU och nordiska samarbeten, utan mer att vi kanske inom vilka länder och städer vi samarbetar med kan variera lite beroende på hur de här olika nätverken ser ut.² (Intervjuperson 1)

Intervjupersonen nämner att Stockholms stad sitter i styrelsen i Eurocities tillsammans med elva andra städer, och beskriver det som att man då samarbetar lite extra ihop med de städerna eftersom man har ett gemensamt forum. Stockholm har valt att samarbeta huvudsakligen genom formaliserade nätverk och organisationer. Icke-offentliga aktörer utgör endast en liten del av deras internationella arbete. Utifrån Duschaceks uppdelning så är det alltså främst gränsöverskridande och transregional paradiplomati som Stockholms stad ägnar sig åt. Global paradiplomati förekommer endast i liten omfattning.

4.1.3 Politisk styrning och organisering

Intervjupersonen beskriver hur det gynnar det internationella arbetet i kommunen med formella riktlinjer att arbeta utifrån. *”Jag tror att det är jättebra att man har dels de här delarna på plats som vi har med styrdokument kopplat till det internationella och EU-arbetet som vi kan förhålla oss till”*³ (Intervjuperson 1). Budgeten är det främsta styrmedlet för Stockholms internationella arbete. Till denna styrning läggs även en internationell strategi och en EU-policy som sätter ramen för det internationella arbetet i hela kommunkoncernen. I den dagliga verksamheten så arbetar tjänstepersoner utifrån politiskt beslutade mål. Större frågor stäms av med den politiska ledningen. Uppföljning sker regelbundet

¹ Kod: uppstart, tema: tillvägagångssätt.

² Underkod: transregional paradiplomati, kod: relationer, tema: tillvägagångssätt.

³ Kod: resurser, undertema: motiv, tema: tillvägagångssätt samt kod: politisk styrning, undertema: organisationen, tema: tillvägagångssätt.

gentemot mål i budget och internationell plan på ett relativt formaliserat sätt, men även i kontinuerlig utvärdering inom verksamheterna. Det finns en politisk vilja att engagera sig internationellt på de områden där man tycker att det bör prioriteras, enligt intervjupersonen.

För Stockholm verkar det vara framgångsrikt att ha en politisk vilja som har satt upp formaliserade mål för internationellt arbete. Det i enlighet med Keating (1999) som talar om att det behöver formuleras tydliga regionala/kommunala intressen att arbeta utifrån. Om inte politikerna i staden finner det internationella arbetet värt att satsa på så prioriteras det inte heller i budget och i styrdokumentet. Det handlar givetvis också om en institutionell kapacitet för paradiplomati kopplat till stadens resurser, men det blir ändå till slut en fråga om prioriteringar.

4.1.4 Motivation och framgång

Saker som motiverar Stockholm att arbeta internationellt är lärande, utveckling genom samarbete samt att vara en del av den internationella gemenskapen. ”[...] man inser att vi är ju ingen liten egen ö utan vi är ju en del av världen på många olika sätt”⁴ (Intervjuperson 1). Hen nämner också särskilt att det är viktigt att vara aktiva gentemot EU och hämta information samt försöka påverka deras lagstiftningsprocesser. Gällande EU så handlar det mycket om att vara proaktiv i aktuella frågor som kan komma att påverka kommunen. Intervjupersonen ger som exempel förändrade regler för avfallshantering skulle kunna innebära ökade kostnader och/eller en betydande omställning för staden. Genom att omvärldsbevaka och försöka påverka kommande EU-lagstiftning kan kommunen i god tid planera för förändring. Utlysningar från EU är också något som man bevakar för att kunna vara aktiva och söka EU-finansiering. Underliggande motiv i nästan allt som nämns kring internationellt arbete är ekonomiska motiv. Detta är också fastslaget stadens internationella strategi: ”Det internationella arbetet ska bidra till bättre välfärd och livskvalitet för stockholmarna.” (Stockholms stad, 2021).

Kommunen har nått störst framgång inom digitalisering och gröna frågor. ”[...] man har en syn på Stockholm som lite av en föregångare kanske”⁵ (Intervjuperson 1). Denna syn på Stockholm kan bidra till att staden får sin röst hörd tydligare i internationella sammanhang. Samtidigt anser man sig vara aktiva i sitt internationella arbete och sin profilering utåt. Ett formaliserat arbete med tydliga strategidokument samt en samordnande internationell enhet underlättar det internationella arbetet. Ytterligare en sak nämns som viktig och det är en slags vilja bland kommunens tjänstepersoner att vara delaktig i dessa internationella sammanhang, även i de kommunala verksamheterna.

⁴ Undertema: motiv, tema: tillvägagångssätt samt kod: globalisering, undertema: internationell struktur, tema: kontext).

⁵ Kod: profilering, tema: tillvägagångssätt.

4.1.5 Statens roll

Statens roll för kommunens internationella arbete beskrivs som neutral. Man får varken positiva eller negativa reaktioner från staten. *”Nej, jag skulle säga mer som ett samarbete och mer en pågående dialog när det behövs”*⁶ (Intervjuperson 1). Det handlar mer om dialog och informationsutbyte med statliga myndigheter och departement. Även om statens roll och dess reaktioner på kommunens internationella arbete varken beskrivs som positivt eller negativt så kan man ändå urskilja staten som en möjliggörare och samarbetspartner i och med att man har en pågående dialog och kommunen får stöttning i internationella frågor. Detta kan kopplas till Brenner (refererad i MacLeod, 2001, s. 815) som framhåller att stat och subnationella aktörer inte är konkurrenter utan har ett ömsesidigt beroendeförhållande.

Stockholms stad har som en grundläggande princip i sin internationella strategi att staden inte för någon egen utrikespolitik. *”Staden hanterar inte frågor som rör Sveriges relation med andra stater inklusive Sveriges bistånds- och säkerhetspolitik.”* (Stockholms stad, 2021). Detta kan verka banalt att behöva påpeka en sådan sak, men det är ett känsligt politikområde. I detta försiktiga påpekande från Stockholms sida kan man se något av den underliggande maktkonflikt som definierar förhållandet mellan nationell och subnationell nivå i paradiplomatiska frågor (Criekemans, 2010). Stockholm bekräftar genom denna princip i strategidokumentet att de håller sig inom det mandat som staten ger dem i internationella frågor och inte försöker utmana maktrelationen.

4.2 Helsingborg

Helsingborg har liksom Stockholm ett strategidokument som grund för sitt internationella arbete. I dokumentet beskrivs hur staden har en lång tradition av internationellt arbete i och med det strategiska läget i Öresundsregionen, men att man i dagens globaliserade värld även behöver ta ett steg utanför närregionen. Helsingborgs stad behöver vara förberedd på de olika utmaningar som uppkommer i dagens föränderliga värld oavsett om det gäller socioekonomiska, demografiska, miljömässiga eller tekniska utmaningar. Man har en ambitiös vision att Helsingborg ska vara Sveriges mest attraktiva stad för människor och företag. För att försöka nå denna vision så syftar stadens internationella arbete till att öka attraktionskraften, optimera den externa finansieringen samt att öka kompetensen inom staden. Behov och nytta pekas ut som de viktigaste prioriteringsfaktorerna för stadens internationella arbete (Helsingborg, 2012).

⁶ Underkoder: samarbete och dialoger, kod: statens roll, undertema: nationell struktur, tema: kontext.

4.2.1 Uppstart

I och med att Helsingborg tillhör en gränsregion så har det alltid funnits ett internationellt arbete i modern tid. Det starka exemplet på detta är Helsingborg-Helsingör-samarbetet (HH-samarbetet). ”Samarbetet Helsingborg-Helsingör har alltid funnits väldigt starkt och är det fortfarande”⁷ (Intervjuperson 2). Utöver det samarbetet så beskriver intervjupersonen att man har satsat mer och mer på internationellt arbete de senaste åren. Detta kopplar hen både ihop med EU, och att det blir allt vanligare att städer söker samarbeten internationellt. Intervjupersonen tar upp ett antal faktorer som spelat roll, så som pandemin, att städernas roll i EU fått mer tyngd samt en förändrad attityd internationellt gällande paradiplomati. Alla dessa faktorer har gjort det mer till en självklarhet att arbeta internationellt nu, även i kommunens verksamheter.

Även här kan en koppling göras till EU som möjliggörare för subnationella aktörer att arbeta internationellt (Cornago, 2010), både i uppstarten och i nutid med städernas förändrade roll. Hur gränsregionen har haft stor betydelse för Helsingborg kan kopplas till Hockings (1999) hur den internationella strukturen spelar roll för omfattningen av paradiplomati. Detta gäller även det som intervjupersonen nämner som en förändrad attityd internationellt, att det är mer av en självklarhet även för kommuner att arbeta internationellt (Hockings, 1999).

4.2.2 Aktörer

Viktiga internationella samarbeten för Helsingborg är HH-samarbetet, Greater Copenhagen och STRING [Southwestern Baltic sea Transnational Area Implementing New Geography]. Greater Copenhagen är ett danskt-svenskt politiskt samarbete bestående av 85 kommuner och 4 regioner, med mål att bygga en konkurrenskraftig storstadsregion (Greater Copenhagen, 2023). STRING-samarbetet är ett gränsöverskridande politiskt samarbete som syftar till att gemensamt utveckla transportkorridoren mellan Hamburg och Oslo (Region Skåne, 2023). Både gällande Greater Copenhagen och STRING så uttrycker intervjupersonen en storleksproblematik kring att Helsingborg tidigare har varit för liten för att ensam kunna göra sin röst hörd. Just därför har kommunen arbetat hårt för att förtjäna sin plats i dessa internationella samarbeten. Utöver detta är Helsingborg medlem i 19 internationella nätverk, nätverk för olika tjänsteroller (exempelvis nätverk för stadsarkitekter), internationella projekt (främst EU-finansiering) samt har fyra vänorter, men det sistnämnda är inte alls lika stort idag. Helsingborgs internationella arbete handlar alltså framför allt om gränsöverskridande och transregional paradiplomati, med inslag av global paradiplomati.

⁷ Underkod: gränsöverskridande paradiplomati, kod: relationer, tema: tillvägagångssätt samt kod: gränsregion, undertema: nationell struktur, tema: kontext.

Jag skulle nog säga så här, att vi kommer nog aldrig komma ifrån att vi är en gränsregion. Det är närmare till Köpenhamn än vad det är till Stockholm, och många utav de sakerna som vi behöver lyfta med den svenska regeringen behöver vi lyfta från ett Öresundsperspektiv.⁸ (Intervjuperson 2)

Här kan man se att Helsingborg använder sig av direkt agerande i relevanta internationella sammanhang, så som Greater Copenhagen och STRING för att de anser att staten inte prioriterar deras frågor i tillräckligt stor utsträckning (Groen, refererad i Hockings, 1999). Storleksproblematiken som Helsingborg upplever kan sägas bekräfta tidigare forskning av Berg och Lindahl (2007) att svenska kommuner behöver ett större sammanhang för att få en nödvändig tyngd internationellt.

Intervjupersonen beskriver att städerna fått en ny roll inom EU som gör att de överöses med förfrågningar inom innovationsprogrammet "Horizon". Just nu är de en av EU:s "Missions Cities", vilket innebär att Helsingborg är utvald som en av 100 föregångare för klimatneutrala städer i EU. Detta ger intervjupersonen som ett exempel på ett projekt som kommunen hoppats ska vara lönsamt, men som just i dagsläget främst kostar dem tid då det innebär en betydande administration gentemot unionen. Det internationella arbetet handlar alltså om kostnader i både tid och pengar och det behövs en kontinuerlig avvägning av vad som ger mest tillbaka till staden.

4.2.3 Politisk styrning och organisering

Helsingborg har valt att ha tunga tjänsteroller i Greater Copenhagen, då Öresundsperspektivet är så viktigt för kommunen. I detta samarbete är både politiker och tjänstepersoner direkt involverade på olika sätt samt driver projekt ihop. I flera andra internationella nätverk har Helsingborgs kommun politiska företrädare i de olika styrelserna. Att knyta allt fler politiker och högre tjänstepersoner till internationellt arbete är ett tecken på en högre prioritering av dessa frågor och är bekräftas av tidigare forskning (Hermelin & Trygg, 2022).

Man beskriver att kommunen kämpar för att bygga kapacitet för städernas nya roll i EU. *"Nu helt plötsligt i den nya programperioden ifrån EU, då har städerna fått en helt annan roll"*⁹ (Intervjuperson 2). Det beskrivs inte som helt enkelt att kunna ta hand om alla förfrågningar på rätt sätt så att det möter kommunens mål "behov och nytta" för internationellt arbete och det arbetet är under uppbyggnad. Det här är ytterligare ett exempel på hur kontexten som kommunen verkar i spelar roll. Kommunen får tillgång till nya forum genom en förändring som sker i EU. Omfattningen av kommunens internationella arbete är högst beroende av denna kontext och här specifikt EU (Hockings, 1999).

⁸ Underkod: gränsöverskridande paradiplomati, kod: relationer, tema: tillvägagångssätt samt kod: gränsregion och kod: statens roll, undertema: nationell struktur, tema: kontext.

⁹ Underkod: Städernas nya roll, kod: förändrat arbetssätt, undertema: EU, tema: kontext.

Gällande politisk representation i internationella sammanhang så görs en jämförelse mellan kommunfullmäktiges ordförande (KFO) och kommunstyrelsens ordförande (KSO). KSO deltar i de viktigaste internationella forum så som HH eller Greater Copenhagen. "[...] 'the real mayor', den som man är ute efter när man pratar om 'the mayors', det är ju KSO"¹⁰ (Intervjuperson 2). KFO har mer av en ambassadörsroll i vänortssamarbeten eller vid internationella besök. Det är därmed tydligt att den politiska makten både lokalt och internationellt ligger hos KSO. Det är relevant att veta vem eller vilka som ska representera det kommunala intresset och att personerna i fråga faktiskt vågar göra det, i enlighet med Keatings (1999) diskussion om att forma ett regionalt eller kommunalt intresse som sedan ska artikuleras och representeras.

4.2.4 Motivation och framgång

En stor motivation för Helsingborg är Öresundsområdet som de ser stor nytta i. Detta kan ses i ett flertal citat: "Öresund kommer före Sverige"¹¹ (Intervjuperson 2). Helsingborgs internationella arbete beskrivs också ha gynnats av en tydlig inriktning i form av fokusområden. "För att skapa samarbete så tror jag att det är superviktigt att veta vad man vill samarbeta om. Man ska liksom inte samarbeta för samarbetets skull"¹² (Intervjuperson 2). Intervjupersonen beskriver att det också handlar om att staden står inför utmaningar som kräver samarbete, både från näringsliv, forskning, invånarna och det internationella. Ytterligare en motivator för kommunen är det "ta rygg" på aktörer internationellt som är framgångsrika inom de områden de satsar på. Helsingborg verkar ha ett starkt kommunalt intresse som man samordnar sitt internationella arbete kring. Detta bekräftas också av Keating (1999) som en framgångsfaktor. Utmaningar som är för svåra att hantera ensam kan sägas vara ett motiv som kommer ifrån de alltmer flytande gränser för policyområden (Hockings, 1999), där det mest välanvända exemplet är klimatförändringarna.

Nu tycker ju jag att det finns många i Sverige som vi kan ta rygg på också, jag kan tycka att Sverige är rätt duktiga på det här. Men ibland kan det faktiskt vara enklare att söka samarbetet utanför, för det finns någon typ utav osund tävlingskonkurrens-inställning mellan städer.¹³ (Intervjuperson 2)

Intervjupersonen beskriver det som att det ibland är enklare att samarbeta utanför sitt närområde då det finns en "tävlingskonkurrens-inställning" nationellt mellan kommuner, särskilt närliggande kommuner. Det ställdes inga frågor om en eventuell nationell konkurrens, men ändå kom det här svaret fram. Det är en intressant diskussion och hör samman i ett större sammanhang med MacLeods (2001) fundering om en konkurrens mellan subnationella aktörer och vem som "vinner".

¹⁰ Underkod: politisk representation, kod: politisk vilja, undertema: organisationen, tema: tillvägagångssätt.

¹¹ Kod: gränsregion, undertema: nationell struktur, tema: kontext.

¹² Kod: behov & nytta, undertema: motiv, tema: tillvägagångssätt.

¹³ Kod: konkurrensinställning, undertema: nationell struktur, tema: kontext.

Helsingborg har sett störst framgång inom miljö och klimat, integrerad arbetsmarknad, transport, sociala frågor. ”[...] vi vill att det här ska möta nytta och behov, så vi har haft projekt som vi känt att här har det tagit mer kraft än det har gett och då har vi ju inte fortsatt den typen av samarbeten”¹⁴

(Intervjuperson 2). Man beskriver att egentligen alla stora samarbeten som exemplifierats har staden fortsatt med för att de varit lönsamma. De ekonomiska motiven som handelsfrämjande och investeringsattraktion visar sig även här vara den största motivatorn för kommunens internationella arbete (Hockings, 1999; Keating, 1999).

4.2.5 Statens roll

Statens roll för Helsingborg kommuns internationella arbete handlar främst om att statliga myndigheter finns med i bilden och stöttar staden på olika sätt. Under projektet H22, en internationell stadsfestival inriktad på innovation, så tog kommunen kontakt med Utrikesdepartementet [UD]. Syftet var att myndigheten skulle kommunicera Helsingborg och H22 som en del av deras Sverigepresentation. I övrigt så upplever Helsingborg att staten satsar mer på Vinnova och att stärka Sverige-bilden i EU. Kommunen upplever även att det finns en ojämnhet i att man synes visa upp mer av norra Sverige. Här syns de nationella konkurrenstendenserna igen, men med ett perspektiv att staten har ett visst ansvar i att det ska vara rättvist. Intervjupersonen beskriver det också som att UD aldrig kommer komma med en förfrågan direkt till Helsingborg, utan kommunen behöver jobba mer regionalt för att få sin röst hörd och få synas i olika sammanhang. Det kan kopplas till Hocking (1999) och att det finns ett behov av en tydligare institutionell struktur mellan stat och subnationella aktörer i internationella frågor.

Helsingborg önskar något mer statlig aktion i dessa frågor. ”Det finns mycket mer som jag tror att svenska staten skulle kunna göra i att koppla till lokalt och regionalt, men de gör en del, det ska de inte ha emot sig”¹⁵ (Intervjuperson 2). Intervjupersonen anser att det staten gör är bra men huvudsakligen inom EU, och är en av de som anser att EU inte bör räknas som internationellt arbete eftersom vi är medlemmar. Det är en intressant diskussion som kopplar till det här med ett flernivåsystem och var gränser för olika policyområden går. Ämnet tas upp igen i analyskapitlet.

¹⁴ Kod: behov & nytta, undertema: motiv samt kod: kostnadsfrågan, undertema: drivkraft, tema: tillvägagångssätt.

¹⁵ Underkod: göra mer, kod: statens roll, undertema: nationell struktur, tema: kontext.

5. Analys

I det här kapitlet så analyseras resultatet utifrån de underfrågor som ställdes till den övergripande forskningsfrågan. De båda kommunernas svar jämförs också med varandra.

5.1 Vilka relationer och samarbeten handlar det internationella arbetet främst om?

Båda intervjupersoner definierar internationellt arbete på lite olika sätt, men med likheten att det verkligen tagit fart i och med EU-medlemskapet. Det framkommer även att det skett en förändring i nutid med städernas roll i EU och en förändrad attityd generellt internationellt där paradiplomati ses mer naturligt. Båda kommunerna talar om liknande aktörer som viktiga för dem, främst i form av så kallad gränsöverskridande och transregional paradiplomati. Kanske finns det anledning att här namnge det senare som *transkommunal paradiplomati*, med betydelsen att det handlar om samarbete mellan aktörer på lokal nivå i länder som inte är gränsade till varandra. Större samarbeten sker framför allt i formaliserade strukturer, vilket för Helsingborgs del handlar om att det är där man bäst gör sin röst hörd. Det finns en liten förekomst av global paradiplomati i form av samarbeten med andra globala aktörer som inte utgörs av städer. EU är föga förvånande en central aktör i sammanhanget för båda kommunerna. Vänorter synes idag ha förlorat sin stora roll det internationella arbete, vilket bekräftar Lidströms studie (2020). Helsingborg har kvar sina vänorter men med färre samarbeten. Stockholm har som princip att de inte längre tecknar vänortsavtal (Stockholms stad, 2021).

5.2 Hur kan politisk styrning och organisation påverka det internationella arbetet?

Den politiska styrningen och organiseringen skiljer sig inte så mycket åt mellan kommunerna, mer än att Stockholm beskriver att de har ganska formaliserade strukturer på plats för det internationella arbetet och utvärdering av målen för denna verksamhet. Även denna fråga har naturligtvis en koppling till resurser. Den organisatoriska enhet som intervjuperson 1 tillhör har en samordnande funktion för det internationella arbetet. Även ute i verksamheterna finns tjänstepersoner med koppling till det internationella arbetet. Helsingborg beskriver ett liknande skifte från att man haft ett fåtal internationellt ansvarig mot en enhet med en samordnande roll. Dessutom beskrivs en större självklarhet av egna initiativ i de kommunala verksamheterna gällande internationellt arbete.

Det internationella arbetet ingår i högre politiska mål för stadens bästa så som ”ökad välfärd och livskvalitet” för Stockholm. För Helsingborg prioriteras det internationella arbetet efter mottot ”behov och nytta”. Organiseringen varierar givetvis men det spelar roll för framgångsmöjligheterna att det finns en politisk vilja i kommunen, som prioriterar internationellt arbete både i budget och i styrdokument.

I frågor gällande organisering och styrning så blev inte svaren från intervjupersonerna så djupa. De svar som gavs var ungefär den information som står i strategidokumentet för internationellt arbete. Då svaren i intervjun bekräftade det som står angivet i strategidokumentet blir informationen trovärdig. Som allt annat i en kommun så är internationellt arbete en prioriteringsfråga som beror på hur den politiska viljan ser ut, en svårbar och föränderlig faktor i enlighet med det teoretiska ramverket. Det internationella arbetet konkurrerar om kommunens resurser gentemot ”tyngre” frågor som exempelvis välfärdsfrågor. Denna konkurrens om knappa resurser blir än i en mindre kommun med mer begränsade resurser. Att det internationella arbetet ändå har de resurser och den roll det har i de båda kommunerna tyder ändå på en politik som uppfattar frågorna som viktiga.

5.3 Hur kan en kommun motivera sitt internationella arbete och inom vilka områden har man sett störst framgång?

Utveckling och lärande är en gemensam motivationsfaktor för båda kommunernas internationella arbeten samt att arbetet ska bidra till stadens övergripande mål. Det ska också vara lönsamt. Exempelvis Helsingborg beskriver att man avslutat internationella samarbeten som inte längre upplevs givande och att detta är något som kontinuerligt utvärderas. Det handlar alltså främst om ekonomiska motiv. De politiska motiven finns givetvis bakom och formulerar mål i styrdokumentet, men de är såväl svårare att mäta som mer föränderliga över tid. Kommunerna har haft framgång inom liknande policyområden som exempelvis miljö och klimat samt digitalisering. Helsingborgs arbete påverkas mycket av det faktum att de tillhör en gränsregion och det genomsyrar tydligt stadens internationella arbete.

Helsingborg talar om en storleksproblematik och svårighet att ta plats i internationellt. Det blir alltså en motivationsfaktor att söka större internationella samarbeten för att det nå ut med kommunens intressen. Detta är något som Stockholm inte verkar uppleva i samma mån. Stockholms stad ses i stället ibland som en föregångare i olika frågor. Givetvis är det skillnad på en mindre kommun och huvudstaden i detta avseende. Det är troligtvis en problematik som man kan förvänta sig finns bland andra svenska kommuner av varierande storlek. Storleksfaktorn är troligen en förklaring till att Stockholm inte nämmer samma konkurrensproblematik mellan kommunerna som Helsingborg. Stockholm har mot sin bakgrund av sin storlek och sina resurser möjlighet att ligga i frontlinjen inom de flesta områden.

5.4 Hur kan reaktionerna från statligt håll se ut kring kommuners internationella arbete?

Statens roll beskrivs av båda kommunerna i relativt neutrala ordalag, där ingen uttrycker att staten reagerar vare sig särskilt positivt eller negativt på deras internationella aktiviteter. Staten beskrivs mer som en samarbetspartner av Stockholm. Det skiljer sig något mot Helsingborg som beskriver att de får

stöttning av staten, men att relationen är mer ensidig. Även här spelar storleksproblematiken in, då Stockholm upplever sig mer som en partner gentemot staten medan Helsingborg beskriver en envägskommunikation där det är kommunen som söker kontakt med exempelvis statliga myndigheter och inte vice versa. Det skulle även kunna vara ytterligare en förklaring till varför Öresundsregionen och Greater Copenhagen betyder mer för Helsingborg än staten som organisation, även bortsett från den naturliga geografiska positionen, då de känner större respons och involvering i dessa forum.

Utifrån teorin hade det kanske förväntats uppkomma fler reaktioner från statligt håll än vad som uttrycktes i intervjuerna, då de teoretiska förväntningarna handlar mycket om relationen mellan stat och subnationella aktörer och en maktspänning däremellan. Man skulle också kunna tänka sig att avsaknad av negativa reaktioner/begränsningar av paradiplomatien från statens sida kan räknas som ett slags godkännande. Som Stegmann McCallion (2011) pekar på så finns det tecken på att staten uppskattar ett ökat internationellt engagemang från de svenska subnationella aktörerna.

6. Sammanfattande diskussion

6.1 Hur kan kommuners internationella arbeten förstås?

Ett första steg till internationellt arbete är ofta att utnyttja de många vägar och program som finns genom EU. En organisatorisk förändring verkar dock skett de senaste åren från att man haft ett fåtal internationellt ansvariga i kommunen mot att man nu har en samordnande internationell enhet. Samtidigt ska också bolag och verksamheter arbeta efter de internationella strategidokumenterna för att försöka leva upp till stadens övergripande mål. Diskussionen om huruvida EU-nuförtiden faktiskt bör betraktas som internationellt arbete när det är en union som Sverige är medlem i väcktes under en av intervjuerna och är intressant, men något av en definitionsfråga. Kommunerna verkar också ha olika syn på denna fråga som därför får bero tills vidare. I den tematiska analysen gjordes däremot en separering mellan internationell struktur och EU som tidigare nämnts, så det går ändå att urskilja att arbetet ser olika ut beroende på om det gäller EU eller övrigt internationellt arbete.

Det avgörande för hur kommuner kan arbeta internationellt verkar vara att veta exakt vilka fokusområden man ska satsa på och vad för internationellt arbete som gynnar ens kommun. Detta hänger ihop med den byråkratiska expertis som Hockings (1999) nämner, att det är viktigt att veta sina styrkor. Helsingborgs kommun är också öppna med sina svagheter. Man kan inte som kommun vara expert på alla områden och därför söker man samarbeten för att lösa sina utmaningar. Stockholm tar upp att det handlar om att vara proaktiv som kommun och att man ser att många politiska frågor internationellt får påverkan lokalt. Genom exempelvis omvärldsbevakning så har kommunen möjlighet att agera, vare sig det handlar om att minimera kostnader för en förändring eller öka vinsterna genom att söka samarbeten för investeringsattraktion. Ekonomiska motiv är nästan alltid den avgörande drivkraften.

En reflektion är att större behov av samordning mellan stat och kommun i internationella frågor kanske kan vara önskvärd. Helsingborg uttrycker det som att staten aldrig självmant skulle vända sig till kommunen i dessa frågor, utan det blir mer som en envägskommunikation. Det bekräftar till viss del Hockings som menar på att det behövs fler möjligheter för subnationella aktörer och stater att kommunicera effektivt i gränsöverskridande frågor och att detta blir alltmer strategiskt viktigt inom paradiplomatin. Det kan också tänkas att staten spelar en viktig roll i att minska den konkurrensinställning mellan kommuner som framkom i en av intervjuerna. Detta är frågor som tåls att fundera vidare på och återkopplas till i 6.3.

Denna studie har bidragit med utvidgad förståelse för kommuners internationella arbeten genom att applicera det teoretiska ramverket paradiplomati på kommuner. Tidigare studier av subnationella aktörers internationella arbeten har främst varit på regional nivå och därför kan den här fallstudien bidra med mer kunskap för kommuners internationella arbeten. Studien kan också sägas ha bidragit till ett utvidgat giltighetsområde för paradiplomatin, då studien utförts i en kontext som inte har studerats

tidigare inom teorin (Jacobsen, 2017, s. 254). Svenska kommuner har som tidigare nämnts en unik position i en internationell jämförelse på grund av sin storlek och relativa självständighet (Berg & Lindahl, 2007). Förutom att studien bidrar med en ny aspekt att undersöka den lokala i stället för den regionala nivån, så är det också möjligt att svenska kommuner jämfört med andra lokala subnationella aktörer kan betraktas som en aktör ensam i sitt slag utifrån Berg och Lindahls beskrivning.

6.2 Metodvalets påverkan på resultatet

Valet av metod har naturligtvis haft en påverkan på studiens resultat. Eftersom denna studie endast visar två kommuners internationella arbeten går det inte att med statistisk generaliserbarhet hävda att resultatet är representativt för alla Sveriges 290 kommuner. Flyvberg (2006) påpekar att fallstudier ändå kan bidra vetenskapligt med sin detaljrikedom. Denna fallstudie har bidragit med ökad kunskap avseende det relativt utforskat området kommuners internationella arbeten. Med ett extremurval bestående av informationsrika ytterligheter kan studien öka förståelsen, på ett sätt som gör att det går att relatera resultatet till andra kommuner. Metodvalet med semistrukturerade intervjuer med informanter, med stor närhet till det internationella arbetet, representerade var sin kommun gav ett informationsrikt material. Kommunernas strategidokument utgjorde ett bra komplement. Intervjuer är en tidskrävande metod för datainsamling. Med ytterligare tid så kan det ha varit fördelaktigt att göra fler intervjuer inom samma kommun för att se om resultatet bekräftats av fler tjänstepersoner. Dock kan det sägas att den information som gavs stämde väl med kommunernas strategidokument gällande det internationella arbetet och intervjupersonerna bedömdes ha stor insyn i kommunens internationella arbete via sina tjänstepositioner.

6.3 Förslag till vidare forskning

I den här uppsatsen så har två kommuners relativt framgångsrika internationella arbeten tagits upp för att visa på hur kommuners internationella arbeten kan förstås. Men som verkligheten ser ut och studien påpekar så har inte alla kommuner samma möjligheter att bedriva ett framgångsrikt internationellt arbete med mål som investeringsattraktion och ekonomisk utveckling. Detta kan kopplas till ett demokratiperspektiv gällande vilka kommuner som kan framgångsrikt bedriva internationellt arbete och vara en konkurrenskraftig aktör i den globala ekonomin. Berg & Lindahl lyfte liknande farhågor redan 2007, och samma problembild kvarstår idag. Ekonomiska klyftor både mellan människor och mellan kommuner ökar (SCB, 2023). Vad gör detta med den demokratiska legitimiteten, om inte alla kommuner kan uppnå samma standard i fråga om välfärdstjänster till sina medborgare?

Ekonomiska ojämlikheter kan även diskuteras i ljuset av att Helsingborg som en mindre stad än Stockholm upplever ”en osund konkurrensinställning” mellan svenska kommuner. Då är ändå Helsingborg en större stad i ett nationellt perspektiv med sina cirka 150 000 invånare.

Konkurrensinställningen och känslan av att alla tävlar mot varandra i investeringsattraktion och ekonomisk utveckling i en tävling där alla inte kan vara vinnare i enlighet med MacLeods reflektion (2001) kan också kopplas till statens roll i sammanhanget. Helsingborg beskriver statens roll som stöttare, men även att man som stad upplever att staten borde arbeta mer för hela Sverige. Det finns ett visst missnöje i att staten internationellt främst visar upp norra Sverige. Här kan man förstå diskutera om detta verkligen stämmer eller bara är en känsla som städer i södra Sverige känner och vice versa, med tanke på konkurrensinställningen. Gällande de statliga reaktionerna på kommunernas internationella arbeten blev svaren som sagt färre än förväntade. Just därför hade det varit intressant att göra en studie med perspektiv från statligt håll i frågan – hade resultatet med statens reaktioner och roll som ”neutral” stått sig då och hur hade frågor om konkurrensinställningen besvarats från statligt håll?

Det ligger också nära till hands att tänka tillbaka på Hockings (1999) konstaterande om att de subnationella aktörer som nog allra mest skulle behöva ett framgångsrikt paradiplomatskt arbete är de som har minst resurser att arbeta för det. I en globaliserad värld så är det svårt att vara konkurrenskraftig som kommun utan ett visst utåtblickande och kanske är ett internationellt arbete en nödvändighet, även för mindre kommuner. Att det internationella arbetet knyts till de större politiska målen med kommuninvånarnas bästa för ögonen visar på att båda kommunerna ser det som lönsamt och nödvändigt. Att vidare undersöka hur det internationella arbetet prioriteras jämfört med andra kommunala frågor hade också varit en intressant aspekt som även det är kopplat till resurser och storleken på kommunen.

Referensförteckning

- Aguirre, I. (1999). Making sense of paradiplomacy? An intertextual enquiry about a concept in search of a definition. *Regional & Federal Studies*, 9(1), 185–209.
<https://doi.org/10.1080/13597569908421078>
- Berg, L., & Lindahl, R. (2007). *Svenska kommuners och regioners kanaler till Bryssel: Subnationella nivåers försök att påverka EU:s policyprocess*. (SIEPS, nr 7.) SIEPS.
<https://www.sieps.se/publikationer/2007/svenska-kommuners-och-regioners-kanaler-till-bryssel-2007/Sieps-2007-7.pdf?>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Cornago, N. (1999). Diplomacy and paradiplomacy in the redefinition of international security: Dimensions of conflict and co-operation. *Regional & Federal Studies*, 9(1), 40-57.
<https://doi.org/10.1080/13597569908421070>
- Cornago, N. (2010). On the normalization of sub-state diplomacy. *The Hague Journal of Diplomacy* 5(1-2), 11-36. DOI: 10.1163/1871191x-05010102.
- Criekemans, D. (Red.). (2010). *Regional Sub-State Diplomacy Today*. Martinus Nijhoff Publishers.
- Esaiasson, P., Gillijam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wägnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (5 uppl.). Wolters Kluwer.
- Flyvberg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry* 12(2). 219–245. DOI: 10.1177/1077800405284363.
- Greater Copenhagen. (u.å.). *Tillsammans skapar vi tillväxt och utveckling*. Hämtad 2023-07-04, från <https://www.greatercph.com/sv>
- Helsingborg. (2012, 28 mars). *Strategi för internationellt arbete*.
https://eservice.helsingborg.se/FileStorageArea/Documents/H99/Strategi_for_internationellt_arbete.pdf
- Helsingborg. (u.å.). *When the world came to Helsingborg*. Hämtad 2023-07-29, från <https://helsingborg.se/makingofasmartercity/when-the-world-came-to-helsingborg/>
- Hermelin, B., & Trygg, K. (2022). Decentralised development policy: A comparative study on local development interventions through municipalities in Sweden. *European Urban and Regional Studies*, 29(3), 297–311. <https://doi.org/10.1177/09697764211054773>

- Hjerm, M., Lindgren, S., & Nilsson, M. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys* (2 uppl.). Gleerups.
- Hocking, B. (1999). Patrolling the “frontier”: Globalization, localization and the “actorness” of non-central governments. *Regional & Federal Studies*, 9(1), 17–39.
<https://doi.org/10.1080/13597569908421069>
- Jacobsen, I. D. (2017). *Hur genomför man undersökningar? Introduktion till samhällsvetenskapliga metoder* (2 uppl.). Studentlitteratur.
- Keating, M. (1999). Regions and international affairs: Motives, opportunities & strategies. *Regional & Federal Studies* 9(1), 1–16. <https://doi.org/10.1080/13597569908421068>
- Keller, J., & Svensson, S. (2022). Challenges to local democracy: Democratization efforts and democratic backsliding at the sub-national level. *Frontiers in Political Science*, 4, 1-3.
<https://doi.org/10.3389/fpos.2022.857310>
- Lidström, A. (2020). Subnational Sweden, the national state and the EU. *Regional & Federal Studies*, 30(2), 137–154. <https://doi.org/10.1080/13597566.2018.1500907>
- Lindh, M. (2018). Kommunal och regional lobbying i Bryssel. *Statsvetenskaplig tidskrift: Kommunen i EU* 120(5), 63–80. <https://journals.lub.lu.se/st/issue/view/2654>
- Lundquist, L. (1998). *Det vetenskapliga studiet av politik* (6 uppl.). Studentlitteratur.
- MacLeod, G. (2001). New regionalism considered: Globalization and the remaking of political economic space. *International Journal of Urban and Regional Research* 25(4), 804-829.
<https://doi.org/10.1111/1468-2427.00345>
- Marks, G., Haesly, R., & A. D. Mbaye, H. (2002) “What do subnational offices think they are doing in Brussels?” *Regional and Federal Studies*.12(3), 1–23. <https://doi.org/10.1080/714004755>
- Region Skåne (2023, 22 februari). *STRING*. <https://utveckling.skane.se/regional-utveckling/samarbeten-och-projekt/samarbeten/regional-utveckling/string/>
- Statistiska centralbyrån (SCB). (2023, 5 maj). *Inkomstskillnaderna ökar över hela landet*.
<https://www.scb.se/pressmeddelande/inkomstskillnaderna-okar-over-hela-landet/>
- Stegmann McCallion, M. (2011). Paradiplomacy – Competing, reinforcing or coexisting regional action? I T. Herrschel & P. Tallberg (Red.), *The Role of Regions? Networks, Scale, Territory* (ss. 35-44).

Stockholms stad. (2021, 3 maj). *Internationell strategi*. <https://start.stockholm/globalassets/start/om-stockholms-stad/politik-och-demokrati/styrdokument/internationell-strategi-for-stockholms-stad.pdf>

Stockholms stad. (2022, mars). *Stockholms stads EU-policy*. <https://start.stockholm/globalassets/start/om-stockholms-stad/politik-och-demokrati/styrdokument/stockholms-stads-eu-policy.pdf>

Bilaga 1 – Intervjuguide

Intervjuguide

Inledning om studien

- Berätta vad jag heter och att jag skriver C-uppsats på KAU
- Förtydliga om GDPR och att de när som helst får dra tillbaka sitt samtycke
- Dubbelkolla så att det är ok att spela in -> det raderas efteråt
- Intervjuns förväntas ta cirka 30–45 minuter
- Vill du fråga något innan vi börjar?

Introduktionsfrågor

- Berätta vad du heter
- Berätta om din yrkesroll på kommun XXX

Uppstart och aktörer

- **Hur länge har kommunen ägnat sig åt internationellt arbete?**
 - Hur började man med internationellt arbete?
- **Vilka internationella samarbeten handlar det främst om idag?**
 - I vilken grad spelar samverkan roll?
 - Vilka aktörer är särskilt viktiga för er?
 - I de internationella relationer ni bygger, är det främst gränsöverskridande eller transnationellt (ej gränsade)?
 - Har typerna av internationella samarbeten ändrat sig över tid?
 - Handlar det om främst offentliga eller ickeoffentliga aktörer i andra länder?

Motiv och resurser

- **Finns det övergripande politiska mål i organisationen under vilket det internationella arbetet ingår? Vilka är det?**
 - **Beskriv hur den politiska styrningen och organiseringen kring det internationella arbetet ser ut.**

- Vad motiverar er som kommun att arbeta internationellt?
 - Vilka fokusområden har ni valt för internationellt arbete?
 - Hur väljs dessa fokusområden? Av politiken/tjänstepersoner?
 - Är politiken redo att ta plats internationellt? (prioritera fokusområdena, prata engelska, ta plats på internationella arenan)
 - Vad händer om politikerna inte vill/kan göra det?
- **Inom vilka frågor/områden har ni sett största framgång för er kommun att engagera er internationellt?**
 - Hur utvärderas målen? (Vad räknas som framgång?)
 - Varför ser ni mest framgång inom dessa områden?
 - Vad har det gett för fördelar att arbeta internationellt? (Tex att ha omvärldsbevakning)
 - Vilka faktorer/resurser spelar in för att lyckas med att påverka internationellt? (Ekonomiska, geografiska, policyområden etc.)
 - **Upplever ni någon reaktion från statligt håll kring era ”internationella aktiviteter”?**
 - **Om ja, kan du beskriva reaktionerna? Främst positiva/negativa?**
 - Behöver inte enbart inkludera staten i sig utan även statliga myndigheter, riksdagspolitiker?

Avrundning

- Nu tror jag att jag har fått med det som jag var intresserad av. Kanske vi ska avsluta?
- Känner du att du vill tillägga något som vi har missat?
- Har du några avslutande frågor?
- **Om det skulle vara så att jag får någon följdfråga när jag går igenom mina svar, kan jag kontakta dig igen?**

Kommuners internationella samarbeten (arbetstitel)

Information till deltagare

Jag vill fråga dig om du vill delta i ett uppsatsarbete vid Karlstads universitet. I det här dokumentet får du information om studien och vad det innebär att delta.

Vad är det för studie och varför vill ni att jag ska delta?

Uppsatsen handlar om kommuners möjlighet att arbeta internationellt. Du tillfrågas i egenskap av din tjänsteroll då du uppfattas sitta på relevant information och kan representera den kommun du arbetar för i dessa frågor.

Hur går studien till?

Intervjun kommer att genomföras via Zoom och beräknas ta cirka 30–45 minuter. Intervjun kommer att ske med både bild- och ljudöverföring och spelas in. Inför intervjun kommer intervjufrågorna att skickas ut till dig som deltagare för att du ska kunna läsa dem i förväg.

Deltagandet är frivilligt

Ditt deltagande i studien är frivilligt och du kan när som helst välja att avbryta intervjun. Om du väljer att inte delta eller vill avbryta intervjun behöver du inte uppge varför. Om du vill avbryta ditt deltagande efter intervjun ska du kontakta ansvariga för studien (se nedan).

Vad händer med mina uppgifter?

Studien kommer att samla in och registrera information om dig så som namn och epost-adress. Dina svar och dina resultat kommer att behandlas så att inte obehöriga kan ta del av dem. Uppgifterna kommer att bevaras till dess att uppsatsarbetet avslutats för att sedan förstöras. Ditt namn eller något annat som direkt skulle kunna identifiera dig kommer inte att finnas med i resultatet.

Den rättsliga grunden för behandlingen av dina personuppgifter är informerat samtycke. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak, vilket dock inte påverkar den behandling av personuppgifter som skett innan återkallandet.

Karlstads universitet är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. Personuppgifterna kan även komma att behandlas av personuppgiftsbiträden (leverantörer av IT-tjänster) till Karlstads universitet. Enligt EU:s dataskyddsförordning (GDPR) har du rätt att kostnadsfritt få ta del av de uppgifter om dig som hanteras i studien, och vid behov få eventuella fel rättade. Du kan också begära att uppgifter om dig raderas samt att behandlingen av dina personuppgifter begränsas. Vill du ta del av uppgifterna ska du kontakta den ansvariga för studien (se nedan). Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas har du rätt att ge in klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, <https://www.imy.se>, som är tillsynsmyndighet. Kontaktuppgifter till dataskyddsombudet på Karlstads universitet är e-post: dpo@kau.se, via telefon (växel): 054 700 10 00. För mer information om hur Karlstads universitet behandlar personuppgifter se <https://www.kau.se/gdpr>.

Ansvariga för studien

Studien genomförs av:

Julia Björkengren.

Kontaktuppgifter:

julibjor107@student.kau.se

Kontaktuppgifter till handledare: Malin Stegmann McCallion, docent.

malin.stegmann-mccallion@kau.se, telefonnummer 054-700 12 05

Adress: Universitetsvägen 2, 651 88 Karlstad

Samtycke till att delta i studien

Jag har fått muntlig och skriftlig informationen om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen.

- Jag samtycker till att delta i studien kommuners internationella samarbeten (arbetstitel)
- Jag samtycker till att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i informationsbrevet till deltagarna.

Underskrift

Namnförtydligande

Plats och datum

Bilaga 3 - Kodbok

Kännetecknen	Underkod	Kod	Undertema	Tema
Gränsande subnationella aktörer	Gränsöverskridande paradiplomati	Relationer	Tillvägångssätt	
Ej gränsande subnationella aktörer	Transregional paradiplomati			
Andra icke-statliga aktörer, stater och/eller internationella aktörer	Global paradiplomati			
Hur kommunen började arbeta internationellt		Uppstart		
Vänorternas roll för kommunen		Vänorter		
Exempel på projekt inom internationellt arbete		Projekt		
Bilden av kommunen utåt		Profilering		
Medlemskap i internationella nätverk		Internationella nätverk		
Försök att påverka processer och lagförslag inom EU		Påverkansarbete		
Regionernas EU-kontor		Brysselkontor		
Kommunens fokusområden för internationellt arbete		Fokusområden		
Hur det internationella arbetet organiseras		Organisering		
Politiker representerar kommunen i internationella forum	Politisk representation	Politisk styrning		
Den politiska viljan för internationellt arbete	Politisk vilja			
Tjänstepersoners engagemang i internationellt arbete	Tjänstepersonvilja			
”Motto” för internationellt arbete		Behov & nytta		
Utmaningar som städer idag inte klarar ensamma		Utmaningar som kräver samarbete		

Attrahera investeringar	Investeringsattraktion	Fördelar	Motiv	
Var man sett framgång med internationellt arbete		Framgång		
För små för att spela roll internationellt		Storleksproblematik		
Kostnad i tid och/eller pengar	Kostnadsfrågan	Resurser		
Förändringsprocess internationellt – ömsesidigt beroendeförhållande		Globalisering	Internationell struktur	Kontext
Pandemins inverkan på internationellt arbete		Pandemin		
Förändrat arbetssätt hur man samarbetar internationellt		Förändring internationellt		
Städerna allt viktigare roll i EU:s program tex	Städernas nya roll	Förändrat arbetssätt	EU	
Borde EU ses om internationellt arbete?	EU=inrikespolitik?	Del av EU	Nationell struktur	
Gränsregionens betydelse för kommunen		Gränsregion		
Jämför kommunen nationellt		Sverigejämförelse		
Nationell konkurrens mellan städer		Konkurrensinställning		
Varken positiv eller negativ	Neutral	Statens roll		
Kontakt för information	Stöttning			
Samarbeten med staten (som jämlingar?)	Samarbete			
Positiva reaktioner	Positivt			
Staten borde göra mer i sammanhanget	Göra mer?			
Pågående dialog med statliga myndigheter	Dialog			